

SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ ZNOJMO s.r.o.

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Mzdové účetnictví, daně a personalistika**

**ROZBOR NEZDANITELNÝCH ČÁSTEK
A SLEV NA DANI FYZICKÝCH OSOB
S DOPADEM NA MZDU ZAMĚSTNANCE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Pavla PESLAROVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Věra MINAŘÍKOVÁ, Ph.D.**

Znojmo, 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma *Rozbor nezdanitelných částek a slev na dani fyzických osob s dopadem na mezu zaměstnavance* jsem vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Brně dne 16. 4. 2011

.....
Pavla PEŠT.LAROVÁ

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému zaměstnavateli za umožnění studia a dále vedoucí mé bakalářské práce Ing. Věře Minaříkové, Ph.D. za poskytnutí cenných rad a počinů.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor: Pavla PEŠLAROVÁ
Bakalářský studijní program: Ekonomika a management
Obor: Mzdové účetnictví, daně a personalistika

Název: **Rozbor nezdaniitelných částek a slev na dani fyzických osob s dopadem na mzdu zaměstnance**

Název (v angličtině): Analysis of tax allowances and tax deductions of natural persons having an impact on employee wages

Zásady pro vypracování:

1. V teoretické části pomocí syntézy poznatků explicitovat zákonné normy týkající se daně z příjmů fyzických osob se zaměřením na zdaňování příjmů ze závislé činnosti.
2. V praktické části aplikovat teoretické znalosti získané studiem odborné literatury na konkrétních příkladech uplatnění nezdaniitelných částí daně a slev na dani fyzických osob.
3. Cílem práce je znároveň problematiku dokládání práva na uplatnění nezdaniitelných částek daně a slev na dani u fyzických osob podle zákona o daních z příjmů z pohledu mzdové řízení.

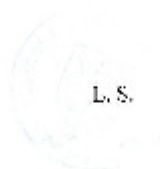
Rozsah práce: 40

Seznam odborné literatury:

1. PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2009*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. 247 s. ISBN 978-80-7263-563-1.
2. PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2010*. 18. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 463 s. ISBN 978-80-7263-572-6.
3. ŠL.BRT, Bořivoj. *Abeceda mzdové účetní 2010*. 20. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 510 s. ISBN 978-80-7263-574-0.
4. VYBÍHAL, Václav, aj. *Mzdové účetnictví 2009 praktický průvodce*. 12. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009. 443 s. ISBN 978-80-247-2918-3.

Datum zadání bakalářské práce: květen 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

L. S.

Pavla PEŠLÁROVÁ
uzor

Ing. Věra MINAŘIKOVÁ, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

Prof. BcDr. Kamil FUCHS, CSc.
mimo SVŠF Znojmo

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je rozbor nezdanielných částí základu daně z příjmů a slev na dani fyzických osob, se zaměřením na zdaňování mezd zaměstnanců z pohledu mzdové účetní, platných pro rok 2011. Základní pojmy týkající se dané problematiky jsou vysvětleny v teoretické části. V praktické části jsou postupně rozebrány všechny jednotlivé nezdanielné části základu daně a slevy na dani z příjmů fyzických osob. Na příkladech je uvedeno, jaké má zaměstnanec možnosti a povinnosti vzhledem k optimalizaci své daňové povinnosti. Závěr práce se zabývá shrnutím problému a porovnáním vhodnosti zachování, změny nebo případně zrušení jednotlivých nezdanielných částí daně a slev na dani.

Klíčová slova:

daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, mzda, nezdanielné části základu daně, slevy na dani

Abstrakt

Das Thema der Bachelorarbeit ist die Analyse der Steuerfreiteile der Einkommensteuer und der Steuernachlässe von natürlichen Personen mit der Orientierung auf die Arbeitnehmersteuer aus der Sicht der Lohnbuchhalterin, gültig für das Jahr 2011. Die Grundbegriffe, die die bestimmte Problematik betreffen, werden in dem theoretischen Teil erklärt. In dem praktischen Teil werden schrittweise alle einzelnen Steuerfreiteile und Steuernachlässe der Einkommensteuer analysiert. An den Beispielen wird gezeigt, welche Möglichkeiten und Verpflichtungen der Arbeitnehmer bezüglich der Optimierung seiner Steuerverbindlichkeit hat. Der Abschluss meiner Arbeit beschäftigt sich mit der Zusammenfassung des Problems und dem Vergleich der Schicklichkeit der Erhaltung, der Änderung oder des möglichen Auflösens von einzelnen Steuerfreiteilen und Steuernachlässen.

Schlüsselwörter:

die Einkommensteuer von natürlichen Personen aus der abhängigen Tätigkeit, der Lohn, die Steuerfreiteile, die Steuernachlässe

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Cíl a metodika práce	7
3	Teoretická část	8
3.1	Teorie osobní důchodové daně.....	8
3.2	Základní pojmy	9
3.3	Příjmy ze závislé činnosti.....	9
3.4	Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků.....	10
3.5	Stanovení základu daně z příjmu fyzických osob	11
3.6	Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti	13
3.6.1	Výpočet daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně	13
3.6.2	Výpočet měsíční zálohy	13
3.7	Slevy na dani	14
3.8	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě v domácnosti, sleva na dani, daňový bonus	15
3.9	Nezdanitelné části základu daně	16
4	Praktická část	18
4.1	Povinnosti mzdové účetní v souvislosti s daní z příjmů zaměstnance..	18
4.1.1	Při nástupu nového zaměstnance	18
4.1.2	Během trvání pracovního poměru zaměstnance	19
4.1.3	Výstup zaměstnance.....	19
4.1.4	Měsíční povinnosti	19
4.1.5	Roční povinnosti	19
4.1.6	Možnosti oprav a vrácení nebo vybrání přeplatků a nedoplatků	20
4.2	Co by měl zaměstnanec vědět o formuláři prohlášení poplatníka daně z příjmů FO ze závislé činnosti.....	21
4.3	Praktické příklady uplatnění slev na dani	26
4.3.1	Uplatnění slevy na poplatníka.....	26
4.3.2	Uplatnění slevy na manželku	27

4.3.3	Uplatnění slevy na pobírání invalidního důchodu	30
4.3.4	Uplatnění slevy na studium.....	31
4.3.5	Slevy na dani u nerezidentů	33
4.3.6	Uplatnění daňového zvýhodnění na dítě a daňový bonus.....	34
4.4	Praktické příklady uplatnění nezdaniitelných částí základu daně.....	39
4.4.1	Uplatnění odečtu darů	39
4.4.2	Uplatnění odečtu úroků z úvěrů	44
4.4.3	Uplatnění odečtu platby příspěvků na penzijní připojištění.....	49
4.4.4	Uplatnění odečtu platby pojistného na soukromé životní pojištění .	51
4.4.5	Uplatnění odečtu příspěvků člena odborové organizace.....	55
4.4.6	Uplatnění odečtu úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání	57
4.5	Roční zúčtování daně	59
4.6	Daňová reforma.....	61
4.7	Posouzení vhodnosti slev na dani a nezdaniitelných částí	62
5	Závěr	65
	Seznam použitých zdrojů	67

1 Úvod

Každý stát potřebuje k zabezpečení svých funkcí určitou sumu finančních prostředků. K jejich zajištění slouží už od dob vzniku organizovaných státních útvarů daně. Jeden z největších zdrojů financování veřejných rozpočtů představují daně důchodové, které se dále dělí na osobní důchodové daně a daně ze zisku firem.

Tyto dva druhy daní upravuje v České republice zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. V tomto zákoně je osobní důchodová daň nazvána jako daň z příjmů fyzických osob a daň ze zisku firem jako daň z příjmů právnických osob.

Rozumný stát by se měl snažit pokrýt své rozpočtové výdaje rozpočtovými příjmy tak, aby byl rozpočet vyrovnaný. To ale neznamená mechanicky zvyšovat příjmy, pokud rostou výdaje. Výdaje státu by měly být také efektivním způsobem kontrolovány, aby nedocházelo k plýtvání státních prostředků, nebo dokonce k jejich rozkrádání. Pokud nelze výdaje státního rozpočtu omezit, dochází ke zvyšování daňového zatížení obyvatelstva. Všechny vlády se snaží najít takovou míru zdanění, aby pokryla všechny výdaje a přitom nebylo daňové zatížení obyvatel příliš velké. Levicové vlády se přiklánějí k progresivnímu zdanění a velkým úlevám na dani pro skupiny zaměstnanců s nižším příjmem. Pravicové vlády lákají své voliče na nižší zdanění i pro poplatníky s vyššími příjmy. Z tohoto důvodu byla v České republice zavedena v roce 2008 jednotná daň ve výši 15 %. Společně s touto změnou byl zaveden také nový pojem superhrubá mzda. Jedná se o hrubou mzdu navýšenou o povinné pojistné zaplacené za zaměstnance zaměstnavatelem. Tvůrci této změny chtěli zvýšit povědomí občanů o tom, že zaměstnanec nedostává pouze svoji hrubou mzdu, ale i zdravotní a sociální pojištění, které za něj platí zaměstnavatel ve výši 34 % z hrubé mzdy. Zvýšením základu daně došlo k faktickému navýšení samotné daně z 15 % na přibližně 20 %, což by pro nízkopříjmové skupiny znamenalo navýšení zdanění. Tomuto zamezila úprava slev na dani, takže např. zaměstnanec s minimální hrubou mzdou 8 000 Kč odvádí státu nulovou daň. Další možností snížení daně z příjmu fyzických osob představují nezdanitelné části základu daně. V poslední době vláda uvažuje o změnách těchto nezdanitelných částí, případně o zrušení některých z nich. Názory odborníků i veřejnosti na to, které z nich jsou opodstatněné, se liší. Velký vliv na rozhodování o těchto změnách budou mít jistě i různé lobistické skupiny.

2 Cíl a metodika práce

Bakalářská práce se zabývá problematikou zdaňování fyzických osob se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků (dále jen příjmy ze závislé činnosti) podle § 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP). Protože se jedná o velmi rozsáhlé téma, které nelze dostatečně precizně zpracovat v rámci stanoveného rozsahu bakalářské práce, zaměřuje se práce na zdaňování zaměstnanců v podnikatelské sféře, kteří pobírají mzdu nebo odměnu z dohody ve smyslu § 109 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.

Cílem bakalářské práce je rozbor nezdaniitelných částí a slev na dani fyzických osob, s dopadem na mzdu zaměstnance. Jelikož jsou české daňové předpisy pro většinu pracující populace velmi nepřehledné, je cílem bakalářské práce také zpřehlednit možnosti daňové optimalizace zaměstnance s vysvětlením, jakým způsobem lze tyto slevy uplatnit a jaké doklady jsou zákonnými normami vyžadovány.

V teoretické části bakalářské práce jsou postupně explikovány základní pojmy z dané problematiky včetně odkazů na zákonné normy, od pojmu důchodové daně, přes metodiku stanovení základu daně z příjmů ze závislé činnosti až po jednotlivé nezdaniitelné části daně a slevy na dani. V této části je využito syntézy poznatků čerpaných studiem odborné literatury.

V praktické části je bakalářská práce zaměřena na postupný rozbor problematiky zdaňování zaměstnanců z pohledu mzdové účetní, jaké má mzdová účetní povinnosti od nástupu nového zaměstnance až po provedení jeho ročního zúčtování daně. Na praktických příkladech je znázorněna problematika dokládání práva na uplatnění nezdaniitelných částí daně a slev na dani zaměstnancem. Jedná se o praktické příklady možnosti optimalizace daňového zatížení zaměstnance. Je zde také zmíněna plánovaná reforma daňového systému, která by měla vejít v platnost od roku 2013 a její případný vliv na mzdu zaměstnance. Vzhledem k tématu práce se teoretická část prolíná i do praktické části.

Závěr praktické části se zabývá smyslem a vhodností zachování jednotlivých slev na dani a nezdaniitelných částí základu daně vzhledem k ekonomickému a sociologickému vývoji v České republice.

3 Teoretická část

3.1 Teorie osobní důchodové daně

„Daň je povinnou, zákonem předem stanovenou částkou, kterou se odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu“ [1, s. 9].

„V žádném právním předpise České republiky nenalezneme definici pojmu „daň“. Paradoxně je povinnost platit daň zakotvena v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky“ [1, s. 13].

„Daň, jež představuje zcizení majetku jedinců a firem, musí být v demokratické společnosti uložena zákonem. Nejen samotná výše daně, ale i povinnosti a práva daňového poplatníka a povinnosti úřadu, který daň spravuje, musí mít zákonný podklad. Při určování daňových povinností poplatníků je třeba vždy zákonem říci:

- kdo má platit daň,
- z čeho se má daň platit,
- kolik se má platit,
- jakým způsobem se má platit,
- jaká pravidla účastníci daňového řízení mají dodržovat“ [2, s. 40].

Daň z příjmů fyzických osob patří mezi daně přímé a je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP).

Postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají při správě daní, upravuje zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Daňové principy se vyvíjely podobně jako samotná daňová teorie a odrážely požadavky na daňovou soustavu v daném historickém období. Mezi daňové principy používané v současnosti patří princip efektivnosti, princip administrativní jednoduchosti, princip pružnosti a princip spravedlnosti. Některé principy daní se vzájemně doplňují, jiné však vylučují, proto je třeba zvolit jeden princip jako prioritní. Z hlediska naplnění principu spravedlnosti existují dva přístupy: zdaňování dle užitku a zdaňování dle schopnosti daňové úhrady [1, s. 80].

„Předmětem osobní důchodové daně je důchod, dosažený za zdaňovací období. Cílem spravedlivého zdanění je, aby jedinci, jimž plynou důchody z různých zdrojů, byli zdanění stejně“ [2, s. 55].

„V osobních důchodových daních je zahrnuto většinou několik úlev, zohledňujících sociální poměry poplatníka a jeho rodinnou situaci. Setkáváme se také se zvláštními úlevami na půjčky, investice nebo na jiné výdaje“ [2, s. 56].

„Často bývá kritizováno, že větší množství zejména nestandardních úlev realizují ti, kdo mají vyšší příjmy, neboť úlevy vyplývají z takových aktivit, jako je sponzorství, obchodní investice, hypotéky na rodinné domy, různé druhy úspor a investice do podnikání, na něž chudší poplatníci nemají prostředky. V neposlední řadě činí množství úlev systém složitým a neprůhledným“ [2, s. 57].

3.2 Základní pojmy

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou podle § 2 ZDP všechny fyzické osoby [3, s. 14].

Plátcem daně z příjmů fyzických osob se rozumí podle § 38c ZDP osoba se sídlem nebo bydlištěm na území ČR, která podle zákona o daních z příjmů odvádí správci daně daň nebo zálohu na daň, které jsou vybírány od poplatníků nebo poplatníkům srazeny, nebo úhradu na zajištění daně [3, s. 15].

V případě fyzických osob zákon v § 5 odst. 1 ZDP stanoví jako **zdaňovací období kalendářní rok** [3, s. 15].

Daňový rezident fyzická osoba je podle § 2 ZDP poplatník, který má na území České republiky bydliště nebo zde pobývá alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce.

Daňový nerezident fyzická osoba je podle § 2 ZDP poplatník, který nemá na území České republiky bydliště a nepobývá zde alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce.

Poplatník s příjmy ze závislé činnosti je v § 6 odst. 2 ZDP označen jako **zaměstnanec a plátce příjmu jako zaměstnavatel** [4, s. 261]

3.3 Příjmy ze závislé činnosti

Mezi příjmy ze závislé činnosti, vymezené v § 6 odst. 1 ZDP, patří:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního vztahu zaměstnance, tj. příjmy z pracovního poměru, příjmy z dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce, doplatky mezd nebo různá peněžní i naturální plnění,

- příjmy ze současného nebo dřívějšího služebního poměru a členského poměru v družstvu,
- příjmy z obdobného poměru, kdy je uzavřena jiná smlouva dle občanského nebo obchodního zákoníku, např. mandátní smlouva, kdy poplatník při výkonu práce je povinen dbát při příkazů plátce,
- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce dbát příkazů plátce,
- příjmy žáků a studentů z praktického vyučování,
- příjmy za práci likvidátorů,
- odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, jako členů představenstva, dozorčí rady, kontrolní komise a dalších kolektivních orgánů dle stanov společnosti nebo družstva, přičemž tyto odměny nelze ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 písm. d) ZDP uznat jako náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů,
- příjmy, které plynou poplatníkovi v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti nebo funkce a to i příjmy, které plynou poplatníkovi jako náhrada za ztrátu těchto příjmů,
- příjmy vyplacené jako náhrada za ztrátu na výdělků ze zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání [4, s. 258].

Poskytuje-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, považuje se za příjem zaměstnance podle § 6 odst. 6 ZDP částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla (cena včetně DPH) za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla, nejméně však 1 000 Kč.

3.4 Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků

Každý zaměstnanec má právo (nikoliv povinnost) u svého zaměstnavatele předložit podepsané prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků (dále jen prohlášení), které má význam zejména pro uplatnění slev na dani a pro uplatnění daňového zvýhodnění na děti. Obsah prohlášení je vymezen v § 38k ZDP a je promítnut v tiskopisu prohlášení (MFin 5457).

Pro totéž období v kalendářním roce lze mít podepsané prohlášení jen u jednoho z případných více souběžných zaměstnavatelů [5, s. 31].

Podle toho, zda zaměstnanec podepsal u zaměstnavatele prohlášení, se také odvíjí způsob zdanění:

1. Zaměstnanec podepsal prohlášení:

- výběr daně probíhá prostřednictvím zálohové daně podle § 38h ZDP,
- při splnění zákonných podmínek lze provést zaměstnanci roční zúčtování daně podle § 38ch ZDP,
- příjem zaměstnance lze zahrnout do daňového přiznání fyzických osob, je-li podáváno,
- při výpočtu zálohy i ročního zúčtování daně lze uplatňovat slevy na dani a daňová zvýhodnění.

2. Zaměstnanec nepodepsal prohlášení a jeho měsíční příjem byl nejvíce 5 000 Kč:

- daň je vypořádána formou srážkové daně podle § 6 odst. 4 ZDP,
- nelze uplatňovat slevy na dani a daňová zvýhodnění,
- z titulu těchto příjmů se nepodává daňové přiznání fyzických osob a tyto příjmy se do daňového přiznání neuvádějí.

3. Zaměstnanec nepodepsal prohlášení a jeho měsíční příjem byl více než 5 000 Kč:

- výběr daně probíhá prostřednictvím zálohové daně podle § 38h ZDP,
- při výpočtu zálohy nelze uplatnit slevy na dani a daňová zvýhodnění,
- nelze provést roční zúčtování daně,
- zaměstnanci vzniká povinnost podat daňové přiznání fyzických osob, ve kterém bude vypořádán případný přeplatek [3, s. 27].

Výše uvedené body 1. až 3. platí i pro zaměstnance mimo pracovní poměr, jako je dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce.

3.5 Stanovení základu daně z příjmu fyzických osob

Fyzické osoby podávají daňové přiznání na tiskopise Přiznání k dani z příjmů fyzických osob (MFin 5405).

Daňové přiznání je podle § 38g ZDP povinen podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč nebo vykazuje daňovou ztrátu.

Daňové přiznání není povinen podat poplatník, který měl pouze:

- příjmy od daně osvobozené,
- příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně,
- příjmy ze závislé činnosti podle § 6 ZDP pouze od jednoho nebo postupně od více plátců daně včetně doplatků mezd a u všech plátců podepsal prohlášení k dani podle § 38k,
- příjmy podle § 7 až § 10 do výše 6 000 Kč.

V daňovém přiznání poplatník uvede veškeré příjmy, které jsou předmětem daně, kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je daň vybírána zvláštní sazbou daně. Poplatník nejprve musí přesně určit, o jaký druh příjmu se jedná, protože u jednotlivých druhů příjmů jsou stanovena rozdílná pravidla [6, s. 11].

Základ daně z příjmů fyzických osob se může skládat z pěti dílčích základů daně:

1. dílčí základ daně ze závislé činnosti podle § 6 ZDP (ř. 36 daňového přiznání)
2. dílčí základ daně nebo ztráta z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti podle § 7 ZDP (ř. 37 daňového přiznání)
3. dílčí základ daně z kapitálového majetku podle § 8 ZDP (ř. 38 daňového přiznání)
4. dílčí základ daně nebo ztráta z pronájmu podle § 9 ZDP (ř. 39 daňového přiznání)
5. dílčí základ daně z ostatních příjmů podle § 10 ZDP (ř. 40 daňového přiznání)

V daňovém přiznání poplatník rovněž uvede částku slevy na dani podle § 35ba a daňového zvýhodnění podle § 35c a 35d ZDP.

Od základu daně se odečítají nezdánitelné části podle § 15 ZDP a u osob s příjmy z nezávislých činností odčitatelné položky podle § 34 ZDP, tj. odečet daňové ztráty a odečet výdajů na výzkum a vývoj.

Takto snížený základ daně se podle § 16 ZDP zaokrouhlí na celá sta dolů a vynásobí sazbou daně 15%.

Takto vypočtená daň se dále snižuje podle § 35ba a § 35c ZDP o slevy na dani a daňové zvýhodnění na vyživované dítě.

Pro fyzické osoby zaměstnavatele je dále určena sleva na dani podle § 35 odst. 1 ZDP při zaměstnávání zdravotně postižených [3, s. 22].

3.6 Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti

3.6.1 Výpočet daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně

U zaměstnance, který nepodepsal prohlášení k dani podle § 38k odst. 4 nebo 5 ZDP a úhrnná výše jeho příjmů před zvýšením o částku odpovídající povinnému pojistnému podle § 6 odst. 13 ZDP u téhož zaměstnavatele nepřesáhne v kalendářním měsíci částku 5 000 Kč, se tyto příjmy zdaňují podle § 6 odst. 4 ZDP zvláštní sazbou daně formou srážky.

Základ daně zvýšený o částku odpovídající povinnému pojištění se podle § 36 odst. 3 ZDP zaokrouhlí na celé Kč dolů a vypočtená daň ve výši 15 % se zaokrouhlí na celé Kč dolů.

Příjmy, ze kterých je sražena daň zvláštní sazbou daně, nevstupují do ročního zúčtování záloh na daň ani je poplatník neuvádí v daňovém přiznání.

3.6.2 Výpočet měsíční zálohy

Základem zálohové daně jsou příjmy fyzické osoby ze závislé činnosti snížené o částky, které jsou od daně osvobozeny a zvýšené o částku 34 % odpovídající povinnému pojistnému (§ 6 odst. 13 ZDP). Tento měsíční základ daně se všeobecně nazývá „superhrubá měsíční mzda“.

Vybírání a placení záloh na daň je stanoveno v § 38h ZDP. Tato daň se spravuje jako daň podle daňového řádu. Základ pro výpočet zálohy se zaokrouhlí do 100 Kč na celé koruny a nad 100 Kč na celé stokoruny nahoru. Vypočtená záloha se zaokrouhluje na celé koruny nahoru.

Sazba zálohové daně je jak pro poplatníka, který podepsal prohlášení k dani, tak i u poplatníka, který nepodepsal prohlášení k dani jednotná ve výši 15 % (§ 38 h odst. 2 ZDP).

Poplatník, který podepsal prohlášení k dani, si může snížit měsíční zálohu na dani o slevy na dani podle § 35ba ZDP a § 35c ZDP:

- sleva na poplatníka,
- sleva na invaliditu,
- sleva u poplatníka soustavně se připravujícího na budoucí povolání,
- daňové zvýhodnění na vyživované dítě v domácnosti.

Slevu na manželku podle § 35ba odst. 1 písm. b) ZDP a nezdanitelné části základu daně podle § 15 ZDP může zaměstnanec uplatnit:

- buď při ročním zúčtování záloh a daňového zvýhodnění (může-li její zaměstnavatel provést),
- nebo v rámci svého daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

3.7 Slevy na dani

Poplatníkům se vypočtená daň snižuje podle § 35ba ZDP za zdaňovací období o tyto slevy:

- a) sleva na poplatníka ve výši 23 640 Kč (v roce 2010 byla 24 840 Kč),
- b) sleva na manželku (manžela) žijícího s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjmy přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč ve výši 24 840 Kč. Pokud je manželka (manžel) držitelkou (držitelem) průkazu ZTP/P, náleží poplatníkovi sleva na dani ve dvojnásobné výši, tj. 49 680 Kč,
- c) sleva ve výši 2 520 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně nebo zanikl-li nárok na invalidní důchod z důvodu souběhu starobního důchodu,
- d) sleva ve výši 5 040 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo zanikl-li nárok na invalidní důchod z důvodu souběhu starobního důchodu, nebo byla jeho žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve třetím stupni,
- e) sleva ve výši 16 140 Kč, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P,
- f) sleva u poplatníka soustavně se připravujícího na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem (zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře), a to až do dovršení věku 26 let, nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání, až do dovršení věku 28 let.

Poplatník, který nemá na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle nezdržuje a má daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (nerezident), si může snížit základ daně za zdaňovací období o částky uvedené v bodech b) až e) pokud úhrn jeho příjmů ze zdrojů na území České republiky podle § 22 ZDP činí nejméně 90 % všech jeho příjmů s výjimkou příjmů,

kteřé nejsou předmětem daně podle § 3 ZDP, nebo jsou od daně osvobozeny podle § 4, 6 nebo 10 ZDP, nebo příjmů, z nich je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Poplatník může uplatnit snížení daně podle bodu b) až f) o částku ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky pro uplatnění nároku na snížení daně splněny.

Poplatník s příjmy podle § 6 může podle § 35d ZDP při výpočtu zálohy na daň uplatnit nárok na slevu na dani podle bodu a), c) až f). Záloha na daň se sníží u poplatníka s podepsaným prohlášením k dani o částku ve výši odpovídající jedné dvanáctině stanovené částky.

3.8 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě v domácnosti, sleva na dani, daňový bonus

Poplatník, má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním v domácnosti ve výši 11 604 Kč ročně (§ 35c a 35d ZDP).

Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu.

Slevu na dani může uplatnit až do výše daňové povinnosti za příslušné období.

Je-li nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost za příslušné zdaňovací období, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem. Poplatník může daňový bonus uplatnit, pokud jeho výše činí alespoň 100 Kč, maximálně 52 200 Kč ročně.

Daňový bonus může uplatnit poplatník, který ve zdaňovacím období měl příjem podle § 6, 7, 8 nebo 9 alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy stanovené pro zaměstnance odměňovaného měsíční mzdou k počátku příslušného zdaňovacího období.

Poplatník, který nemá na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle nezdržuje a má daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (nerezident), může daňové zvýhodnění uplatnit, pokud úhrn jeho příjmů ze zdrojů na území České republiky podle § 22 ZDP činí nejméně 90 % všech jeho příjmů s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně podle § 3 ZDP, nebo jsou od daně osvobozeny podle § 4, 6 nebo 10 ZDP, nebo příjmů, z nich je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Poplatník s příjmy podle § 6 může při výpočtu zálohy na daň uplatnit nárok na daňové zvýhodnění. Záloha na daň se sníží u poplatníka s podepsaným prohlášením k dani o částku ve výši odpovídající jedné dvanáctině. Měsíční daňový bonus lze vyplatit, pokud jeho výše činí alespoň 50 Kč, maximálně však do výše 4 350 Kč měsíčně.

3.9 Nezdánitelné části základu daně

Zaměstnanec má možnost snížit si základ daně o nezdanitelné části základu daně uvedené v § 15 ZDP buď v rámci ročního zúčtování zálohové daně za splnění podmínek uvedených v § 38ch ZDP, nebo podáním přiznání k dani z příjmů fyzických osob. K tomuto přiznání přiloží zaměstnanec potvrzení o výši příjmů poplatníka, základu daně, sražených zálohách na daň, výši poskytnutých slev na dani a daňového zvýhodnění. Toto potvrzení je plátce daně (zaměstnavatel) povinen na žádost poplatníka (zaměstnance) vystavit.

Poplatník, který nemá na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle nezdržuje a má daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (nerezident), si může snížit základ daně o nezdanitelné části základu daně pokud úhrn jeho příjmů ze zdrojů na území České republiky podle § 22 ZDP činí nejméně 90 % všech jeho příjmů s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně podle § 3 ZDP, nebo jsou od daně osvobozeny podle § 4, 6 nebo 10 ZDP, nebo příjmů, z nich je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Nezdánitelné části základu daně:

- **Odečet darů** (§ 15 odst. 1 ZDP)
Úhrnná hodnota darů za zdaňovací období musí přesáhnout 2 % ze základu daně nebo musí činit alespoň 1 000 Kč. Nejvýše lze odečíst úhrnnou částku darů v hodnotě 10 % ze základu daně.
- **Odečet úroků z úvěrů na bydlení** (§ 15 odst. 3 a 4 ZDP)
Úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně, ze všech úvěrů poplatníků v téže domácnosti, nesmí činit více než 300 000 Kč.
- **Odečet částek příspěvků na penzijní připojištění** (§ 15 odst. 5 ZDP)
Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 Kč.

- **Odečet zaplaceného pojistného na soukromé životní pojištění (§ 15 odst. 6 ZDP)**

Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období, činí v úhrnu 12 000 Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami.

- **Odečet zaplacených členských příspěvků členem odborové organizace odborové organizaci (§ 15 odst. 7 ZDP)**

Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období.

- **Odečet úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání (§ 15 odst. 8 ZDP)**

Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst nejvýše 10 000 Kč, u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením 13 000 Kč a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením, až 15 000 Kč.

4 Praktická část

4.1 Povinnosti mzdové účetní v souvislosti s daní z příjmů zaměstnance

4.1.1 Při nástupu nového zaměstnance

Plátce daně (zaměstnavatel) má povinnost vést pro každého zaměstnance mzdový list. Za tímto účelem má zaměstnanec povinnost některé údaje sdělit svému zaměstnanci vyplněním osobního dotazníku. **Údaje, které musí mzdový list obsahovat pro účely daně, jsou uvedeny v § 38j odst. 2 ZDP:**

- a) jméno, příjmení a dřívější příjmení,
- b) rodné číslo, u cizinců datum narození, číslo pasu nebo jiného dokladu prokazujícího jeho totožnost,
- c) bydliště,
- d) jméno, příjmení a rodné číslo osoby, na kterou uplatňuje slevu na dani a daňové zvýhodnění, výši jednotlivých nezdanitelných částek základu daně, částek slev na dani a daňového zvýhodnění s uvedením důvodu jejich uznání,
- e) za každý kalendářní měsíc
  1. úhrn zúčtovaných mezd včetně vyplacených v naturáliích,
  2. částky osvobozené od daně,
  3. povinné pojistné z úhrnu zúčtovaných mezd,
  4. základ pro výpočet zálohy na daň nebo daně podle zvláštní sazby,
  5. vypočtenou zálohu nebo daň sraženou podle zvláštní sazby daně,
  6. měsíční slevu na dani podle § 35ba ZDP a zálohu sníženou o měsíční slevu na dani,
  7. měsíční daňové zvýhodnění, měsíční slevu na dani podle § 35c ZDP, měsíční daňový bonus a zálohu sníženou o měsíční slevu na dani podle § 35ba a 35c,
  8. skutečně sraženou zálohu.
- f) součet údajů za zdaňovací období uvedených v písmenu e) bodech 1 až 8 a úhrn vyplacených měsíčních daňových bonusů.

Do 30 dnů od nástupu do zaměstnání předloží mzdové účetní zaměstnanec k podpisu prohlášení k dani (§ 38k ZDP).

4.1.2 Během trvání pracovního poměru zaměstnance

Zaměstnanec, který při nástupu nepodepsal prohlášení k dani, může tak učinit dodatečně, nejpozději do 15. 2. roku následujícího po uplynutí zdaňovacího období. Mzdová účetní je potom povinna přihlédnout k dodatečně uvedeným a prokázaným skutečnostem při ročním zúčtování (§ 38k ZDP).

Na žádost zaměstnance nerezidenta vydá mzdová účetní potvrzení o sražení a odvedení daně vybrané srážkou, kterou si nerezident započte na celkovou daňovou povinnost v zemi, kde je rezidentem.

4.1.3 Výstup zaměstnance

Při ukončení pracovního poměru zaměstnance má mzdová účetní podle § 38j odst. 3 ZDP povinnost vystavit na žádost zaměstnance do 10 dnů potvrzení o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a o sražených zálohách na daň. Toto potvrzení odevzdá zaměstnanec u dalšího zaměstnavatele za účelem provedení ročního zúčtování daně, nebo ho použije jako podklad k výpočtu daně z příjmů, pokud podává daňové přiznání. Do tohoto potvrzení se nezahrnuje příjem zdaněný srážkovou daní.

4.1.4 Měsíční povinnosti

Zálohová daň se sráží zaměstnanci při výplatě nebo připsání mzdy zaměstnanci. Odvedena musí být podle § 38h odst. 10 ZDP tak, aby nejpozději 20. dne po uplynutí kalendářního měsíce byla připsána na účet správce daně.

Daň vybíraná zvláštní sazbou se sráží při výplatě, poukázání nebo připsání mzdy ve prospěch zaměstnance. Podle § 38d odst. 3 ZDP je zaměstnavatel povinen sraženou daň odvést tak, aby byla do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byl povinen provést srážku, připsána na příslušném účtu místně příslušného správce daně. Odvod srážkové daně se provádí na jiný účet příslušného finančního úřadu než zálohy na daň.

4.1.5 Roční povinnosti

Po skončení zdaňovacího období, tj. kalendářního roku, má zaměstnavatel povinnost podat svému místně příslušnému správci daně vyúčtování daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti vybírané srážkou formou záloh. Termín pro podání tohoto vyúčtování, který je uveden v § 38j odst. 5 ZDP, je do dvou měsíců po uplynutí kalendářního roku. Pokud podává zaměstnavatel vyúčtování elektronicky, je lhůta pro

podání do 20. března. Elektronicky má povinnost podat vyúčtování zaměstnavatel, který ve zdaňovacím období vyplatil příjmy poplatníkům nerezidentům, a který není fyzickou osobou, u které počet nerezidentů v průběhu zdaňovacího období nepřesáhl v úhrnu 10 osob. Lhůtu pro podání vyúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti nelze prodloužit (§ 38j odst. 7 ZDP).

Lhůta pro podání vyúčtování daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby je nově od roku 2011 podle § 137 zák. č. 280/2009, daňového řádu, nejpozději do 4 měsíců po uplynutí kalendářního roku. Lhůtu stanovenou pro podání tohoto vyúčtování nelze prodloužit.

4.1.6 Možnosti oprav a vrácení nebo vybrání přeplatků a nedoplatků

Odpovědnost plátců daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti je uvedena v § 38i ZDP.

Lhůta pro přeplatek daně (z ročního zúčtování, nebo srážkové daně), poskytnuté nižší daňové zvýhodnění, je do 3 let do konce zdaňovacího období, v němž přeplatek vznikl.

Lhůta pro přeplatek zálohy na daň, poskytnuté nižší měsíční daňové zvýhodnění, je nejpozději do 15. 2. následujícího kalendářního roku.

Lhůta při nedoplatku zálohy na daň, poskytnuté vyšší měsíční daňové zvýhodnění, je do 31. 3. následujícího kalendářního roku.

Lhůta pro nedoplatek daně, vyšší daňové zvýhodnění, je do 12 měsíců od doby, kdy byla daň chybně sražena, daňové zvýhodnění bylo neoprávněně poskytnuto.

Lhůta pro nedoplatek daně vinou poplatníka, neoprávněné daňové zvýhodnění vinou poplatníka, je do 3 let zpětně od konce zdaňovacího období, kdy k nedoplatku daně došlo, v němž k neoprávněnému daňovému zvýhodnění došlo. S nedoplatkem zaviněným poplatníkem může zaměstnavatel vymáhat od zaměstnance škodu, která vznikla předepsáním úroku z prodlení správcem daně.

4.2 Co by měl zaměstnanec vědět o formuláři prohlášení poplatníka daně z příjmů FO ze závislé činnosti

Prohlášení je tiskopis MFin 5457, ve kterém se zaměstnanec vyjadřuje, jakým způsobem mu má být počítána daň a jaké slevy si bude uplatňovat. Tiskopis prohlášení je přílohou bakalářské práce.

Tři způsoby zdanění podle toho zda zaměstnanec podepsal prohlášení nebo nepodepsal, jsou již popsány v teoretické části.

Při nástupu do zaměstnání zaměstnanec podepisuje prohlášení nejpozději do 30 dnů po vstupu do pracovního poměru, tak aby při výpočtu mzdy mohla mzdová účetní uvedené informace zohlednit.

V hlavičce formuláře prohlášení zaměstnanec vyplní osobní údaje:

- příjmení a jméno,
- titul, rodné číslo, v případě cizinců datum narození a číslo pasu,
- adresu bydliště (místa trvalého pobytu),
- název a adresu zaměstnavatele, pro kterého prohlášení podepisuje.

Oddíl I. bod 1. prohlášení:

je určen k vyjádření zaměstnance, zda uplatňuje nebo neuplatňuje slevu na dani podle § 35ba odst. 1 písm. a) a § 35d odst. 2 ZDP, slevu na poplatníka na uvedené období. Zaměstnanec vyplní příslušný rok, pokud chce slevu uplatňovat, tak škrtně slovo „neuplatňuji“. Tímto dává zaměstnanec najevo, že nemá u žádného jiného zaměstnavatele toto prohlášení podepsané za stejné období a že mu mzdová účetní má při výpočtu mzdy snížit vypočtenou zálohu na dani o měsíční slevu na poplatníka ve výši 1 970 Kč. Pokud nechce slevu uplatňovat, škrtně „uplatňuji“. To pro mzdovou účetní znamená, že poplatník má prohlášení podepsáno u jiného zaměstnavatele a tudíž mu nemůže vypočítanou zálohu na dani, nebo srážkovou daň (v případě hrubé mzdy do částky 5 000 Kč) snížit o slevu na poplatníka.

Oddíl I. bod 2. prohlášení je určen pro uplatnění slev na dani podle § 35ba odst. 1 písm. c) až f) a § 35d odst. 2 ZDP. Pokud zaměstnanec pobírá invalidní důchod nebo je držitelem průkazu ZTP/P, uvede druh přiznaného důchodu, číslo a datum rozhodnutí o přiznání důchodu, od kdy je důchod přiznán, nebo datum vystavení průkazu ZTP/P. Zaměstnanec vyplní od kdy a do kdy se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem. Pokud zaměstnanec také doloží uvedené

skutečnosti předepsanými doklady, sníží mu mzdová účetní při výpočtu mzdy jeho měsíční zálohu na daň o slevu na invaliditu a na studium. Výše slev jsou uvedeny v teoretické části bod 3.7.

Oddíl I. bod 3. prohlášení je určen pro uplatnění daňového zvýhodnění na vyživované dítě podle § 35c a § 35d ZDP. Zaměstnanec zde uvede jméno a příjmení dítěte a jeho rodné číslo s rozlišením, zda se jedná o dítě nezletilé, zletilé dítě soustavně se připravující na budoucí povolání, invalidní dítě, nebo dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P. V případě uplatňování některé z těchto slev se uvádí také název a adresa zaměstnavatele, u kterého pracuje manželka (manžel) zaměstnance.

V oddílu II. zaměstnanec prohlašuje:

- že současně neuplatňuje za stejné zdaňovací období ani za stejný kalendářní měsíc nárok na uváděné slevy na dani a že současně na stejné období kalendářního roku nepodepsal prohlášení k dani u jiného zaměstnavatele,
- že daňové zvýhodnění na vyživované dítě neuplatňuje současně jiná osoba u jiného plátce daně,
- že dojde-li během zdaňovacího období ke změně skutečností rozhodných pro výpočet záloh na daň, písemně je oznámí plátcovi daně nejpozději poslední den kalendářního měsíce, v němž změna nastala,
- že si je vědom následků, kdyby toto prohlášení neodpovídalo pravdě, že rozdíl z nesprávně sražené zálohy na daň nebo daně a daňového zvýhodnění z jeho viny bude v plné výši včetně příslušenství sražen z jeho mzdy.

Při změně uvede zaměstnanec druh změny, kdy změna nastala, datum podpisu a podpis. Zaměstnanec musí nahlásit změnu do konce kalendářního měsíce, v němž změna nastala, při narození dítěte do 30 dnů po narození.

Nakonec potvrdí zaměstnanec pravdivost a úplnost uvedených údajů v tomto prohlášení na konkrétní zdaňovací období svým podpisem s datem podpisu.

Mzdová účetní svým podpisem potvrdí, že jí zaměstnanec prokázal nárok na uznání slev na dani podle § 35ba ZDP a nárok na daňové zvýhodnění na zdaňovací období.

Pro další roky v zaměstnání podepisuje zaměstnanec prohlášení vždy nejpozději do 15. února na další rok.

Do 15. února má zaměstnanec také možnost požádat o provedení ročního zúčtování daně za předchozí rok. K žádosti o provedení ročního zúčtování záloh na dani je určen oddíl III. prohlášení. Zde zaměstnanec žádá o provedení ročního zúčtování

záloh na daň a daňového zvýhodnění a o provedení výpočtu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků za zdaňovací období. Současně zaměstnanec prohlašuje že:

1. není povinen podat ze svých příjmů přiznání k dani z příjmů fyzických osob,
2. nepobíral v uplynulém zdaňovacím období kromě mzdy od jednoho plátce nebo postupně od více plátců včetně dodatečně vyplacených, příjmů zdanitelných srážkou a kromě příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, jiné příjmy podle § 7 až 10 ZDP podléhající daně z příjmů fyzických osob vyšší než 6 000 Kč,
3. pobíral v uplynulém zdaňovacím období kromě příjmů zdanitelných srážkou a kromě příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou osvobozeny, příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti pouze od jednoho plátce, nebo postupně od dalších plátců, které níže uvádí a potvrzení o vyplacených příjmech a sražených zálohách na daň a daňovém zvýhodnění od těchto plátců předkládá. Tyto postupné zaměstnavatele vyplní zaměstnanec do tabulky v prohlášení.

Další část oddílu III. prohlášení se týká nezdánitelných částí podle § 15 odst. 3 a 4 ZDP. Zde zaměstnanec, který uplatňuje odpočet úroků ze základu daně z důvodu zaplacených úroků z úvěru použitého na financování bytových potřeb, prohlašuje, že odpočet neuplatňuje jiná osoba. Pokud odečet úroků uplatňuje také jiná osoba, uvede zde její jméno a příjmení, rodné číslo a adresu trvalého pobytu. Současně zde zaměstnanec také prohlašuje, že předmět bytové potřeby, na který uplatňuje odpočet úroků, byl užíván v souladu se zákonem a že částka úroků, o kterou se snižuje základ daně v úhrnu u všech účastníků smluv o úvěrech žijících v jeho domácnosti, nepřekročila v uplynulém zdaňovacím období 300 000 a že při placení úroků jen po část roku uplatňovaná částka nepřekročila jednu dvanáctinu této maximální částky za každý měsíc placení úroků.

Na poslední straně prohlášení v oddíle III. bod 1. dále zaměstnanec uvádí jméno manželky (manžela), na kterou uplatňuje slevu a stvrzuje, že tato s ním žila v domácnosti a neměla v tomto zdaňovacím období vlastní příjem přesahující 68 000 Kč a zda byla nebo nebyla držitelkou průkazu ZTP/P.

V bodě 2. oddílu III. zaměstnanec uvádí částky, které uplatňuje jako nezdánitelné části základu daně podle § 15 ZDP z důvodu:

- a) poskytnutí daru,

- b) zaplacených úroků z úvěru,
- c) platby příspěvků na své penzijní připojištění nebo penzijní pojištění,
- d) zaplaceného pojistného na své soukromé životní pojištění,
- e) zaplacených členských příspěvků člena odborové organizace,
- f) úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

Nakonec zaměstnanec potvrdí pravdivost a úplnost údajů uvedených v oddíle III. za zdaňovací období svým podpisem s uvedením data podpisu.

Formulář prohlášení je velmi složitý a pro zaměstnance natolik nepřehledný a nejasný, že většina z nich vůbec neví, co vlastně vyplňuje a svým podpisem také potvrzuje. Bohužel většinou převládá taková praxe, že mzdová účetní navede zaměstnance, podle předložených dokladů, kde má co vyplnit, s jakým datem a kde podepsat. Ale tím, že si zaměstnanec sám nepřečte prohlášení a správně neporozumí všem jednotlivým bodům, které jsou uváděny pomocí mu nic neříkajících čísel paragrafů zákona o daních z příjmů, dochází často k nesprávnému vyplnění a tím i zdanění. Často dochází také k úmyslnému krácení daně, protože někteří zaměstnanci naopak moc dobře vědí, že některé údaje stačí jen prohlásit a více méně je nelze zkontrolovat. Například bude-li zaměstnanec pracovat současně u dvou zaměstnavatelů a u obou podepíše prohlášení a uplatní slevu na poplatníka, je jen malá pravděpodobnost, že tento podvod odhalí kontrola finančního úřadu, která vždy kontroluje v případě zaměstnanců pouze zaměstnavatele jako plátce daně a ne zaměstnance jako poplatníka.

Někteří zaměstnanci, kteří mají současně i jiné příjmy, např. z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a z tohoto důvodu mají povinnost podávat daňové přiznání, se mylně domnívají, že nemohou podepsat u zaměstnavatele prohlášení k dani. Tato domněnka nemá své opodstatnění a zaměstnanci by se tímto zbytečně a bezdůvodně snížil jeho měsíční čistý příjem minimálně o slevu na poplatníka ve výši 1 970 Kč.

V níže uvedených tabulkách č. 1 až 3 jsou znázorněny rozdíly mezi zdaněním u poplatníka, který podepsal prohlášení a který nepodepsal prohlášení k dani z příjmů. Formou zálohy je měsíční daň srážena poplatníkovi, který podepsal prohlášení a poplatníkovi, který nepodepsal prohlášení, ale jeho měsíční příjem byl vyšší než 5 000 Kč. Základ pro výpočet měsíční zálohy se zaokrouhluje na celé stokoruny nahoru. Od poplatníka, který nepodepsal prohlášení a jeho příjem byl do 5 000 Kč, je měsíční daň vybrána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Tabulka č. 1: Výpočet měsíční daňové zálohy zaměstnance, který podepsal prohlášení

Úhrn zdanitelných příjmů	8 000 Kč	24 000 Kč	60 000 Kč
Povinné pojistné 34 %	2 720 Kč	8 160 Kč	20 400 Kč
Základ daně zaokrouhlený	10 800 Kč	32 200 Kč	80 400 Kč
Měsíční záloha 15%	1 620 Kč	4 830 Kč	12 060 Kč
Sleva na poplatníka	1 970 Kč	1 970 Kč	1 970 Kč
Měsíční záloha po slevě	0 Kč	2 860 Kč	10 090 Kč

Zdroj: Práce autora

Tabulka č. 2: Výpočet měsíční daně vybírané srážkou u zaměstnance s příjmem do 5 000 Kč, který nepodepsal prohlášení

	DPP	DPČ malý rozsah	DPČ nebo PP
Úhrn zdanitelných příjmů	5 000 Kč	1 800 Kč	5 000 Kč
Povinné pojistné 34 %	0 Kč	0 Kč	1 700 Kč
Základ daně	5 000 Kč	1 800 Kč	6 700 Kč
Měsíční daň 15%	750 Kč	270 Kč	1 005 Kč
Sleva na poplatníka	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Měsíční daň	750 Kč	270 Kč	1 005 Kč

Zdroj: Práce autora

Tabulka č. 3: Výpočet měsíční daňové zálohy zaměstnance s příjmem nad 5 000 Kč, který nepodepsal prohlášení

	DPP	DPČ nebo PP	DPČ nebo PP
Úhrn zdanitelných příjmů	5 001 Kč	5 001 Kč	8 000 Kč
Povinné pojistné 34 %	0 Kč	1 700 Kč	2 720 Kč
Základ daně zaokrouhlený	5 100 Kč	6 800 Kč	10 800 Kč
Měsíční záloha 15%	765 Kč	1 020 Kč	1 620 Kč
Sleva na poplatníka	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Měsíční záloha po slevě	765 Kč	1 020 Kč	1 620 Kč

Zdroj: Práce autora

4.3 Praktické příklady uplatnění slev na dani

Slevy na dani snižují vypočítanou daňovou povinnost.

4.3.1 Uplatnění slevy na poplatníka

Slevu na poplatníka upravuje § 35ba odst. 1 písm. a) ZDP. Na tuto slevu má nárok každý zaměstnanec, který podepsal prohlášení k dani, i daňový nerezident. Od roku 2008 si mohou slevu na poplatníka uplatňovat bez omezení i poživatelé starobního důchodu.

Slevu na poplatníka uplatňuje zaměstnanec v roce 2011 měsíčně ve výši 1 970 Kč, při výpočtu ročního zúčtování daně za rok 2010 je roční sleva na poplatníka ve výši 24 840 Kč.

Pro rok 2011 došlo ke snížení roční slevy na poplatníka z 24 840 Kč na 23 640 Kč, tj. o 1 200 Kč. Jedná se o přechodné opatření, platné pouze pro rok 2011, za účelem získání financí na odstranění povodňových škod. Vláda předpokládá zvýšení příjmu z tohoto opatření necelých 5 miliard [7].

Sleva na poplatníka zmírňuje daňové zatížení zaměstnanců s nižšími příjmy po zrušení progresivní daně z příjmů a zavedení tzv. superhurbé mzdy a jednotné sazby 15 % počínaje rokem 2008. Jak ukazuje níže uvedená tabulka č. 4, daň začíná platit zaměstnanec s hrubou mzdou od 9 777 Kč, u které se základ pro výpočet měsíční zálohy na daň zaokrouhluje na celé stokoruny nahoru na částku 13 200 Kč. Stejně tak je pro celý rok 2011 zdaňován příjem vyšší než 117 680 Kč. Při výpočtu ročního zúčtování daně nebo při podání daňového přiznání se základ daně zaměstnance za celý rok zaokrouhlí na celé stokoruny dolů, tj. 157 600. Vypočtená daň 15 % z této částky je přesně částka roční slevy na poplatníka 23 640 Kč.

Tabulka č. 4: Nulová daň

Úhrn zdanitelných příjmů	9 775 Kč	9 777 Kč	117 680 Kč
Povinné pojistné 34 %	3 324 Kč	3 324 Kč	40 011 Kč
Základ daně	13 099 Kč	13 101 Kč	157 691 Kč
Základ daně zaokrouhlený	13 100 Kč	13 200 Kč	157 600 Kč
Měsíční záloha 15%	1 965 Kč	1 980 Kč	23 640 Kč
Sleva na poplatníka	1 970 Kč	1 970 Kč	23 640 Kč
Měsíční záloha po slevě	0 Kč	10 Kč	0 Kč

Zdroj: Práce autora

Důležitou vlastností slevy na poplatníka je, že náleží poplatníkovi vždy v plné výši, bez ohledu na to, v kolika měsících měl příjmy. Tuto skutečnost si zaměstnanci někdy neuvědomují, nezažádají si o provedení ročního zúčtování daně a zbytečně tak přichází o příjmy.

Jedná se zejména o tyto případy:

- zaměstnanec nastupuje do prvního zaměstnání po ukončení studia, např. v září,
- zaměstnanec nastupuje do zaměstnání během roku a v předchozích měsících byl veden jako uchazeč na úřadu práce,
- zaměstnanec byl delší dobu v pracovní neschopnosti,
- zaměstnanec ukončil pracovní poměr např. v říjnu a nezačal do konce roku pracovat u jiného zaměstnavatele, ani neměl jiné příjmy,
- zaměstnankyně nastupuje na mateřskou dovolenou,
- zaměstnankyně se vrací do zaměstnání z mateřské nebo rodičovské dovolené,
- zaměstnanec odchází v průběhu roku do důchodu.

Platí ovšem, že vždy musí být z čeho dosud během roku neuplatněnou slevu odečíst. To znamená, že pokud zaměstnanec měl příjmy během roku v takové výši, že jeho měsíční daňové zálohy byly nulové, nemá cenu vůbec o roční zúčtování žádat.

4.3.2 Uplatnění slevy na manželku

Sleva na manželku je uvedena v § 35ba odst. 1 písm. b) ZDP. Sleva je možná i na manžela. Vždy se musí jednat o manželku nebo manžela žijící s poplatníkem v domácnosti a nesmí mít vlastní příjmy přesahující 68 000 Kč.

Do vlastních příjmů se počítají veškeré příjmy za celý kalendářní rok, i když manželství bylo uzavřeno v průběhu roku. Jsou to zejména:

- hrubý příjem z pracovního i mimopracovního poměru,
- náhrada mzdy za prvních 21 dnů (v roce 2010 14 dnů) pracovní neschopnosti,
- nemocenské dávky,
- peněžité pomoci v mateřství,
- u osob samostatně výdělečně činných příjem bez snížení o výdaje,
- příjmy osvobozené od daně,
- příjmy zdaněné srážkovou daní,
- přijaté dary.

Do vlastních příjmů se naopak nezahrnují:

- veškeré dávky státní sociální podpory jako: přídavky na dítě, sociální příspěvek, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné, pohřebné,
- dávky sociální péče, příspěvek na péči, sociální služby, dávky pomoci v hmotné nouzi,
- stipendia poskytnuté studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem,
- státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření,
- příjem, který plyne druhému z manželů, u manželů s majetkem ve společném jmění, nebo se pro účely daně z příjmů považuje za příjem druhého z nich,
- přijaté výživné na dítě do částky stanovené soudem,
- od roku 2008 příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, který je od daně osvobozen podle § 4 ZDP [8, s. 234].

Slevu na manželku si zaměstnanec uplatňuje po skončení roku v rámci ročního zúčtování daně, nelze ji uplatnit měsíčně v průběhu roku. V žádosti o provedení ročního zúčtování daně zaměstnanec uvede, že tuto slevu uplatňuje. Uvede jméno, příjmení a rodné číslo manželky. Pokud nejsou manželé po celé zdaňovací období, tak od kdy manželé jsou. Tento údaj je důležitý pro přepočítání nároku za zdaňovací období, který je příslušný počet dvanáctin z celkové roční částky. Počítá se každý měsíc, na jehož začátku již byla uplatněná osoba manželkou. Slevu nelze uplatnit na družku nebo registrovaného partnera.

Roční sleva na manželku/manžela je 24 840 Kč. Pokud je manželka držitelkou průkazu ZTP/P zvyšuje se částka na dvojnásobek, tj. 49 680 Kč.

Kromě správně vyplněné žádosti o roční zúčtování daně dokládá poplatník tyto doklady:

- oddací list,
- průkaz ZTP/P pro dvojnásobný odpočet,
- čestné prohlášení manželky, že její příjem nepřesáhl 68 000 Kč.

Příklad č. 1:

Zaměstnanec se oženil 5. 3. 2010. Manželka pobírala od 1. 1. 2010 do 10. 8. 2010 peněžitou pomoc v mateřství ve výši celkem 80 000 Kč. Od 11. 8. 2010 pobírala rodičovský příspěvek ve výši 36 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec si nemůže uplatnit slevu na manželku, protože její příjem (peněžitá pomoc v mateřství) přesáhl 68 000 Kč.

Příklad č. 2:

Zaměstnanec se oženil 5. 8. 2010. Manželka pobírala od 1. 1. 2010 do 20. 2. 2010 peněžitou pomoc v mateřství ve výši celkem 48 000 Kč. Od 21. 2. 2010 do 4. 3. 2010 čerpala manželka nevybranou dovolenou za rok 2009 a její hrubý příjem byl 30 000 Kč. Od 5. 3. 2010 pobírala rodičovský příspěvek ve výši 72 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec si nemůže uplatnit slevu na manželku, protože její příjem (peněžitá pomoc v mateřství + hrubý příjem za dovolenou) přesáhl 68 000 Kč.

Příklad č. 3:

Zaměstnanec se oženil 5. 8. 2010. Manželka pobírala od 1. 1. 2010 do 20. 2. 2010 peněžitou pomoc v mateřství ve výši celkem 48 000 Kč. Od 21. 2. 2010 pobírala rodičovský příspěvek ve výši 79 200 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec si může uplatnit slevu na manželku, protože její příjem v roce 2010 (peněžitá pomoc v mateřství) nepřesáhl 68 000 Kč.

Zaměstnanec si uplatní 4/12 (září až prosinec) z částky 24 840 Kč, tj. 8 280 Kč.

Pokud by doložil, že je manželka držitelkou průkazu ZTP/P, uplatnil by 4/12 z částky 49 680 Kč, tj. 16 560 Kč.

4.3.3 Uplatnění slevy na pobírání invalidního důchodu

Zákon o daních z příjmů rozlišuje tři druhy slev na invaliditu. Tyto slevy jsou uvedeny v § 35ba odst. 1 písm. c) až e) ZDP:

1. sleva na pobírání invalidního důchodu pro invaliditu prvního nebo druhého stupně ve výši 2 520 ročně, případně 210 Kč měsíčně,
2. sleva na pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně ve výši 5 040 Kč ročně, případně 420 Kč měsíčně,
3. sleva pro držitele průkazu ZTP/P (zvláště těžké postižení s potřebou průvodce) ve výši 16 140 Kč ročně, případně 1 345 Kč měsíčně.

Všechny tyto slevy uplatňuje poplatník prostřednictvím řádně vyplněného prohlášení, buď měsíčně, nebo zpětně při ročním zúčtování daně.

Podmínkou slevy na invalidní důchod je skutečné vyplácení invalidního důchodu. Tuto skutečnost prokazuje zaměstnanec podle § 38l odst. 2) ZDP výměrem o přiznání důchodu a potvrzením o výplatě důchodu. Pokud zaměstnanec dosáhne věkové hranice pro starobní důchod a zanikl-li mu invalidní důchod z důvodu souběhu nároku na výplatu na starobní a invalidní důchod, předkládá zaměstnanec mzdové účetní o této skutečnosti potvrzení správce daně příslušného podle místa bydliště. Stejně tak i pokud se jedná o zaměstnance s invaliditou třetího stupně, ale jeho žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve třetím stupni. Jedná se zejména o přiznání vdovského důchodu, na který má invalidní vdova nárok po uplynutí jednoho roku od smrti manžela.

Podmínkou slevy pro držitele průkazu ZTP/P je předložení vlastního průkazu ZTP/P.

Zaměstnanec, který pobírá invalidní důchod, může být současně také držitelem průkazu ZTP/P. Z tohoto důvodu lze tyto slevy uplatnit současně. Sleva je uznána ve výši 1/12 za každý měsíc, na jehož začátku zaměstnanec splnil podmínky.

Příklad č. 4:

Zaměstnanec je přiznán a vyplácen od 5. 1. 2010 invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Dne 10. 6. 2010 dosáhl věkové hranice pro přiznání starobního důchodu a ten mu také začal být vyplácen. Od 10. 8. 2010 je zaměstnanec rovněž držitelem průkazu ZTP/P.

Řešení:

Zaměstnanec má nárok na slevu na pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně od měsíce února, tj. $11 \times 420 \text{ Kč} = 4\,620 \text{ Kč}$.

Zaměstnanec má rovněž nárok na slevu pro držitele průkazu ZTP/P od měsíce září, tj. $4 \times 1\,345 \text{ Kč} = 5\,380 \text{ Kč}$.

Zaměstnanec má rovněž nárok na slevu na poplatníka $24\,840 \text{ Kč}$ (pro rok 2011 $23\,640 \text{ Kč}$)

Celkem si tedy zaměstnanec může v roce 2010 snížit daň o částku $34\,840 \text{ Kč}$, v roce 2011 by tyto slevy činily o $1\,200 \text{ Kč}$ méně, tj. $33\,640 \text{ Kč}$.

Tyto slevy jsou v praxi uplatňovány pouze ojedinele, protože většina invalidních občanů je nezaměstnaných, nebo mají takové nízké příjmy, že jim na to, aby neplatili žádnou daň, stačí sleva na poplatníka.

4.3.4 Uplatnění slevy na studium

Slevu na studium podle § 35ba odst. 1 písm. f) ZDP uplatní zaměstnanec správným vyplněním prohlášení. Musí se jednat o soustavnou přípravu na budoucí povolání. Ta je definována v § 12 až 15 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. V tomto zákoně je také stanoveno započítávání prázdnin a doby při přechodu z jedné školy na druhou.

V případě studia v zahraničí, rozhoduje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy o tom, zda je studium na konkrétní škole v zahraničí považováno za stejné jako v ČR. Ministerstvo školství také vydává seznam jazykových škol, na kterých se považuje jednoleté pomaturitní studium cizího jazyka za soustavnou přípravu na budoucí povolání.

Potvrzení školy o studiu dokládá zaměstnanec při nástupu do zaměstnání, každoročně na začátku dalšího školního roku a u studia na vysoké škole na začátku každého semestru. Potvrzení školy musí obsahovat: osobní údaje zaměstnance, o jaký

typ školy se jedná, o jakou formu studia se jedná, kdy bylo studium zahájeno, kdy bude ukončeno, popřípadě od kdy do kdy potvrzení platí.

Za soustavou přípravu na budoucí povolání se považuje:

1. Studium na středních a vyšších školách, s výjimkou:
  - studia za trvání služebního poměru,
  - dálkového, distančního, večerního a kombinovaného studia, je-li dítě v době studia výdělečně činné, nebo má-li nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.
2. Studium na vysokých školách v bakalářském, magisterském a doktorském programu, s výjimkou:
  - studia za trvání služebního poměru.
3. Doba školních prázdnin po ukončení střední školy, jen pokud dítě nevykonávalo výdělečnou činnost po celý kalendářní měsíc a nemělo po celý měsíc nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci.
4. Měsíc následující po ukončení studia na vysoké škole, jen pokud dítě nevykonávalo výdělečnou činnost po celý kalendářní měsíc a nemělo po celý měsíc nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci.
5. Doba od ukončení studia na střední škole do zahájení studia na vysoké škole, jestliže studium pokračuje bez přerušení.
6. Doba od ukončení studia na vysoké škole do zahájení dalšího studia na stejné nebo jiné vysoké škole, pokud studium navazuje, nejdéle doba 3 měsíců.

Za soustavou přípravu na budoucí povolání se nepovažuje povinná školní docházka.

Slevu na studenta je možno uplatňovat buď měsíčně ve výši 335 Kč, nebo ve výši 4 020 Kč za rok. Sleva není závislá na tom, zda zaměstnanec studoval v měsících, ve kterých měl příjmy. Nárok na slevu má i daňový nerezident.

Nárok na slevu:

- od měsíce, na jehož počátku byly splněny podmínky,
- nejpozději v měsíci, kdy zaměstnanec dovrší 26 let věku, v případě denního doktorského studijního programu 28 let věku.

Příklad č. 5:

Zaměstnanec řádně ukončil 20. 6. 2010 studium na střední škole maturitní zkouškou. Od 2. 8. do 31. 8. 2010 pracoval na dohodu o provedení práce. Do pracovního poměru nastoupil 1. 9. 2010.

Řešení:

Zaměstnanec může uplatnit v ročním zúčtování daně za rok 2010 slevu na studium za měsíce leden až srpen $8 \times 335 \text{ Kč} = 2\,680 \text{ Kč}$. Přestože v srpnu pracoval, splnil podmínku, že nevykonával v době prázdnin po ukončení střední školy výdělečnou činnost po celý kalendářní měsíc.

Zaměstnanec uplatní za rok 2010 slevu na poplatníka v plné výši 24 840 Kč + 2 680 Kč slevu na studium.

4.3.5 Slevy na dani u nerezidentů

Daňoví nerezidenti v ČR mohou podle § 35ba odst. 2 ZDP měsíčně uplatnit pouze slevu na poplatníka a slevu na studium. Tyto dvě slevy lze také uplatnit v rámci ročního zúčtování daně.

Pokud chce daňový nerezident uplatnit slevu na manželku nebo na invaliditu, musí podat daňové přiznání. Další podmínkou pro uplatnění těchto slev je, že úhrn jeho příjmů na území ČR je nejméně 90 % všech jeho celosvětových příjmů, kromě příjmů, které nejsou předmětem daně, nebo jsou od daně osvobozeny, nebo se jedná o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Stejně podmínky platí podle § 35c odst. 5 ZDP i pro uplatnění daňového zvýhodnění na dítě, kterým se zabývá další kapitola.

Pokud má mzdová účetní pochybnosti o tom, zda je zaměstnanec daňovým rezidentem, požádá zaměstnance, aby doložil potvrzení o daňovém domicilu na území ČR. Toto potvrzení zaměstnanci vystaví místně příslušný finanční úřad.

4.3.6 Uplatnění daňového zvýhodnění na dítě a daňový bonus

Daňové zvýhodnění na dítě je jistou formou státní podpory rodinám s dětmi. Zároveň také zohledňuje, na rozdíl od přídavků na děti, zda rodič pracuje, tudíž má zdanitelné příjmy. Pravidla pro uplatnění daňového zvýhodnění jsou upravena v § 35c a 35d ZDP.

Daňové zvýhodnění je možno uplatňovat buď měsíčně ve výši 967 Kč, nebo ve výši 11 604 Kč za rok. Sleva není závislá na tom, zda zaměstnanec vyživoval dítě v měsících, ve kterých měl příjmy. Nárok na slevu má i daňový nerezident. Pokud si ale nerezident chce uplatnit daňové zvýhodnění na dítě, musí podat daňové přiznání, zaměstnavatel mu nemůže udělat roční zúčtování daně. Další podmínkou je, že 90 % všech jeho celosvětových příjmů je ze zdrojů na území ČR.

Zaměstnanec vyplní v prohlášení jméno, příjmení a rodné číslo dítěte do příslušné kolonky, podle toho zda se jedná o dítě nezletilé, zletilé studující, nebo se jedná o zletilé dítě, které nemůže studovat ani vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo pro dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav. Pokud je dítě držitelem průkazu ZTP/P, uvede se tato skutečnost rovněž v přiznání za účelem uplatnění daňového zvýhodnění na dítě ve výši dvojnásobku, tj. 23 208 Kč ročně, nebo 1 934 Kč měsíčně za dítě.

Dále zaměstnanec předkládá mzdové účetní tyto doklady:

- rodný list dítěte k nahlédnutí, případně kopii.
- pokud je druhý z manželů zaměstnán, potvrzení jeho zaměstnavatele, že neuplatňuje daňové zvýhodnění na dítě. Toto potvrzení není časově omezeno, není potřeba ho každoročně obnovovat, platí do změny. Na potvrzení musí být uvedeno, o které dítě se jedná.
- pokud není zaměstnán, čestné prohlášení.
- u zletilých dětí potvrzení o soustavné přípravě na budoucí povolání studiem podle § 12 až 15 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, viz kapitola 4.3.4.
- v případě studia v zahraničí rozhodnutím MŠMT na celou dobu studia o tom, že je rovno studia v ČR.
- potvrzení finančního úřadu o tom, že vyživuje dítě do 26 let věku, které nepobírá invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně a nemůže studovat ani vykonávat

výdělečnou činnost pro nemoc, úraz nebo dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, případně průkaz ZTP/P.

- pokud se nejedná o dítě vlastní, tak rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče.

Důležitou podmínkou je, že se musí jednat o vyživované dítě žijící se zaměstnancem, který uplatňuje zvýhodnění, v domácnosti. Termín společná domácnost najdeme v § 115 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. O společnou domácnost se jedná tehdy, jestliže spolu občané trvale žijí a uhrazují náklady na své potřeby. Zaměstnanec a dítě nemusí mít stejné trvalé bydliště. Naopak pokud jsou manželé rozvedeni a například manžel má soudem stanovené výživné na dítě, nemůže si daňové zvýhodnění uplatnit i přesto, že spolu dále bydlí v jednom bytě.

Daňové zvýhodnění mohou uplatnit i prarodiče, pokud rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli zvýhodnění uplatnit. Dítě může být také přechodně mimo společnou domácnost, jako například pobyt v nemocnici, na koleji během studia, v pronajatém bytě nebo u příbuzných, dočasně v dětském domově, kde rodiče musí platit ošetřovné.

Dítě nemusí být vlastní, ale může být druhého z manželů, dítě převzaté do péče nebo osvojené. V případě druhá a družky u dítěte vlastního, jemuž jsou společnými rodiči, za stejných podmínek jako manželé. Pokud je rodičem pouze jeden z druhů, tak pouze vlastní rodič, s výjimkou kdy je dítě svěřeno do péče soudním rozhodnutím.

Daňové zvýhodnění může zaměstnanec uplatnit:

- již v měsíci, kdy se dítě narodilo, bylo osvojeno nebo převzato do péče,
- již v měsíci, kdy se dítě stalo soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- naposledy v měsíci, kdy nezletilé dítě dosáhlo zletilosti,
- naposledy v měsíci, kdy studující dítě dosáhlo 26 let věku
- na každé dítě uplatňuje slevu vždy jen jeden poplatník, nemusí však být po celý rok ten stejný, poplatníci uplatňující slevu na dítě se mohou během roku měnit.

Daňové zvýhodnění, jak je již uvedeno na začátku této kapitoly, odečítá mzdová účetní zaměstnanci od vypočítané měsíční zálohy na daň. Podmínkou je, že jeho měsíční příjem je minimálně alespoň 4 000 Kč (polovina minimální mzdy 8 000 Kč). Pokud zaměstnanec uplatňuje zvýhodnění za rok zpětně v ročním zúčtování daně nebo podává daňové přiznání, tak musí jeho příjem být alespoň 48 000 Kč (šestinásobek minimální mzdy stanovené k 1. 1. příslušného roku). V případě daňového přiznání se do příjmů počítají příjmy podle § 6 až 9 ZDP.

Výše slevy není omezena např. počtem dětí, ale poskytuje se pouze do výše vypočtené zálohy, případně daňové povinnosti. Pokud je vypočtená záloha na daň, nebo roční daňová povinnost po uplatnění slev podle § 35ba, menší než nárokované zvýhodnění na dítě, mění se toto zvýhodnění na daňový bonus.

Měsíční daňový bonus se vyplácí maximálně do výše 4 350 Kč na poplatníka, minimálně 50 Kč. Za rok se vyplácí maximálně 52 200 Kč, minimálně 100 Kč.

Příklad č. 6

Zaměstnanec je ženatý, má devatenáctiletého syna, který studuje. Dále s ním žije v domácnosti syn manželky, který ukončil 10. 6. 2010 studium a od 1. 7. 2010 nastoupil do zaměstnání. Dále se 5. 5. 2010 manželům narodila dcera. Příjem zaměstnance v roce 2010 byl 360 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec může uplatnit zvýhodnění na dítě za rok 2010 ve výši 25 142 Kč (26 x 967 Kč).

na 1. syna celý rok	tj. 12 měsíců
na 2. syna leden až červen	tj. 6 měsíců
na dceru květen až prosinec	tj. 8 měsíců

Tabulky č. 5 a 6 názorně ukazují:

- rozdíl mezi daňovým bonusem u zaměstnance s příjmem menším než polovina minimální mzdy a zaměstnancem, který dosahuje právě tuto částku,
- rozdíl mezi částkou slevy na dani na děti, která je omezena pouze výší daně a mezi maximální částkou daňového bonusu, který je 4 350 Kč měsíčně a 52 200 Kč za rok,
- rozdělení nároku na daňové zvýhodnění na slevu na dani do výše daně a daňový bonus.

Tabulka č. 5: Výpočet zálohy na daň v roce 2010 zaměstnanců s různými měsíčními příjmy, kteří uplatňují daňové zvýhodnění na pět dětí ve výši 4 835 Kč

Úhrn zdanitelných příjmů	3 900 Kč	4 000 Kč	32 000 Kč
Povinné pojistné 34 %	1 326 Kč	1 360 Kč	10 880 Kč
Základ daně	5 226 Kč	5 360 Kč	42 880 Kč
Základ daně zaokrouhlený	5 300 Kč	5 400 Kč	43 000 Kč
Měsíční záloha 15%	795 Kč	810 Kč	6 450 Kč
Sleva na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň po slevě na poplatníka	0 Kč	0 Kč	4 380 Kč
Daňové zvýhodnění	4 835 Kč	4 835 Kč	4 835 Kč
Sleva na dani	0 Kč	0 Kč	4 380 Kč
Daň výsledná	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňový bonus	0 Kč	4 350 Kč	455 Kč

Zdroj: Práce autora

Tabulka č. 6: Výpočet daně zaměstnanců s různými ročními příjmy, kteří uplatňují daňové zvýhodnění na pět dětí ve výši 58 020 Kč za rok 2010

Úhrn zdanitelných příjmů	40 000 Kč	48 000 Kč	360 000 Kč
Povinné pojistné 34 %	13 600 Kč	16 320 Kč	122 400 Kč
Základ daně	53 600 Kč	64 320 Kč	482 400 Kč
Základ daně zaokrouhlený	53 600 Kč	64 300 Kč	482 400 Kč
Měsíční záloha 15%	8 040 Kč	9 645 Kč	72 360 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč	24 840 Kč	24 840 Kč
Daň po slevě na poplatníka	0 Kč	0 Kč	47 520 Kč
Daňové zvýhodnění	58 020 Kč	58 020 Kč	58 020 Kč
Sleva na dani	0 Kč	0 Kč	47 520 Kč
Daň výsledná	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňový bonus	0 Kč	52 200 Kč	10 500 Kč

Zdroj: Práce autora

Někteří zaměstnanci se mylně domnívají, že mají nárok na daňové zvýhodnění pouze za měsíce, ve kterých měli příjem. V případě ročního zúčtování platí podmínka šestinásobku minimální mzdy, což je pro rok 2010 48 000 Kč.

Příklad č. 7

Zaměstnankyně se vrací 1. 7. 2010 do zaměstnání po rodičovské dovolené, má podepsané prohlášení a uplatňuje daňové zvýhodnění na jedno dítě po celý rok. Mzdové účetní doložila všechny potřebné doklady pro uznání. Výpočet měsíční zálohy na daň, výše slevy a daňového bonusu znázorňuje tabulka č. 7, přepočet daně při ročním zúčtování tabulka č. 8.

Tabulka č. 7: Mzda zaměstnankyně po návratu z RD

2010	Hrubá mzda	Základ pro výpočet zálohy	Záloha na daň	Sleva na poplatníka	Nárok na daňové zvýhodnění	Sleva na dani	Záloha po slevě	Daňový bonus
Leden	0	0	0	0	0	0	0	0
Únor	0	0	0	0	0	0	0	0
Březen	0	0	0	0	0	0	0	0
Duben	0	0	0	0	0	0	0	0
Květen	0	0	0	0	0	0	0	0
Červen	0	0	0	0	0	0	0	0
červenec	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
Srpen	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
Září	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
Říjen	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
listopad	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
prosinec	8 000	10 800	1 620	2 070	967	0	0	967
	48 000	64 800	9 720	12 420	5 802	0	0	5 802

Zdroj: Práce autora

Tabulka č. 8: Roční zúčtování daně 2010 zaměstnankyně po návratu z RD

Hrubá mzda za rok	48 000 Kč
Povinné pojistné	16 320 Kč
Základ daně	64 320 Kč
Nezdanitelné části	0 Kč
Základ daně pro výpočet daně	64 320 Kč
Základ daně zaokrouhlený	64 300 Kč
Daň za rok	9 645 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Nárok na daňové zvýhodnění	11 604 Kč
Z nároku na daňové zvýhodnění sleva na dani	0 Kč
Z nároku na daňové zvýhodnění daňový bonus	11 604 Kč
Daň po slevě	0 Kč
Skutečně sražené zálohy	0 Kč
Rozdíl na dani po slevě	0 Kč
Daňový bonus	11 604 Kč
Daňové bonusy vyplacené	5 802 Kč
Rozdíl na daňovém bonusu	5 802 Kč
Přeplatek k vyplacení	5 802 Kč

Zdroj: Práce autora

Zaměstnavatel je povinen daňový bonus zaměstnanci vyplatit a snížit si o něj odvod záloh na daň za příslušný kalendářní měsíc nebo měsíce následujíc, nejpozději však do konce zdaňovacího období, což je kalendářní rok. Pokud nemá zaměstnavatel z čeho vyplacené bonusy odečíst, požádá finanční úřad o vrácení částky na formuláři MFin 5241. Pokud tak zaměstnavatel neučiní, bude mu přeplatek vyměřen po podání vyúčtování daně z příjmů za příslušný rok.

4.4 Praktické příklady uplatnění nezdánitelných částí základu daně

Nezdánitelné části základu daně jsou vyjmenovány v § 15 ZDP. Na rozdíl od slev na dani nesnižují samotnou vypočtenou daň, ale snižují základ daně před jeho zaokrouhlením a výpočtem daně. Zaměstnanec je může uplatnit pouze při ročním zúčtování daně, nebo podáním daňového přiznání.

4.4.1 Uplatnění odečtu darů

Podmínky odečtu poskytnutých darů jsou upraveny v § 15 odst. 1.

Komu a na co lze dar poskytnout:

1. Obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, členského státu Evropské unie, Norska nebo Islandu, právnickým osobám pořádajícím veřejné sbírky podle zákona č.117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, na financování:
  - vědy,
  - vzdělání,
  - výzkumu a vývoje,
  - kultury,
  - školství,
  - policie,
  - požární ochrany,
  - ochrany mládeže,
  - ochrany zvířat a jejich zdraví,
  - sociálních účelů,

- zdravotnických účelů, hodnota jednoho odběru bezpříspěvkového dárce krve se oceňuje částkou 2 000 Kč,
  - ekologických účelů,
  - humanitárních účelů,
  - charitativních účelů,
  - náboženských účelů pro registrované církve a náboženské spolky,
  - tělovýchovy a sportu,
  - činnosti politických stran a hnutí.
2. Fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, členského státu Evropské unie, Norska nebo Islandu, které provozují:
- školská zařízení,
  - zdravotnická zařízení,
  - zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat, na financování těchto zařízení.
3. Fyzickým osobám, s bydlištěm na území České republiky, které:
- jsou poživateli invalidního důchodu,
  - byly poživateli invalidního důchodu ke dni přiznání starobního důchodu,
  - jsou nezletilými dětmi závislými na péči jiné osoby,
    - na zdravotnické prostředky podle zákona č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích, nejvýše do částky nehrazené zdravotními pojišťovnami,
    - na rehabilitační a kompenzační pomůcky podle § 33 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, nejvýše do částky nehrazené příspěvkem ze státního rozpočtu,
    - na majetek usnadňující těmto osobám vzdělání a zařazení do zaměstnání.
4. Dary na financování odstraňování následků živelní pohromy, ke které došlo na území České republiky nebo členského státu Evropské unie, Norska nebo Islandu.

V jaké výši lze dar poskytnout:

- minimální úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období musí přesáhnout 2 % ze základu daně nebo činit alespoň 1 000 Kč,
- maximální možná hodnota odečtu může být nejvýše 10 % ze základu daně.

Způsob prokázání:

- zaměstnanec musí předložit potvrzení příjemce daru nebo jeho zákonného zástupce anebo pořadatele veřejné sbírky. Potvrzení musí obsahovat údaje o tom, kdo dar poskytl, komu byl dar poskytnut, kdy byl poskytnut, na jaký účel a výši daru.
- výjimku mají dary poskytnuté ve prospěch subjektů postižených katastrofálními povodněmi v některých oblastech České republiky v roce 2010. Ministerstvo financí vydalo sdělení, na základě kterého lze tyto dary uplatnit ve zjednodušené formě. V těchto případech nemusí poplatník doložit potvrzení konečného příjemce daru, ale stačí doložit například příkazem k úhradě, výpisem z bankovního účtu, podacím potvrzením poštovní poukázky, příjmovým dokladem, že finanční prostředky byly poukázány na povodňový bankovní účet, zřízený k účelu veřejné sbírky, která je zaevidována v centrální evidenci veřejných sbírek vedené Ministerstvem vnitra podle § 26 odst. 2 a 3 zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách [9].

Příklad č. 8

Zaměstnanec žádá o roční zúčtování daně zaměstnavatele, u kterého byl zaměstnán po celý rok 2010. Jeho celoroční příjem byl 150 000 Kč. Žádá o uplatnění poskytnutých darů a předkládá tyto doklady:

- a) potvrzení o bezpříspěvkovém darování krve dne 20. 12. 2009, 10. 1. 2010 a 30. 6. 2010.
- b) poštovní poukázku na částku 5 000 Kč zaslanou na povodňový bankovní účet veřejné sbírky vedené Ministerstvem vnitra, zaplacenou dne 10. 7. 2010.
- c) potvrzení domova důchodců o převzetí sponzorského daru 40 000 Kč, dne 15. 5. 2010.
- d) potvrzení od organizace Arcidiecézní charita Praha o přijetí daru 7 000 Kč na adopci na dálku pro dítě žijící v Ugandě, dar přijat 7. 9. 2010.
- e) potvrzení sestry zaměstnance, která je poživatelkou invalidního důchodu a žije v České republice o tom, že převzala od zaměstnance dar v hodnotě 10 000 Kč na nákup počítače, který jí usnadní vzdělávání v oboru účetnictví a následné zařazení do pracovního procesu jako účetní. Sestra dar převzala 24. 12. 2010.

- f) potvrzení svého zubního lékaře o převzetí částky ve výši 5 000 Kč dne 8. 3. 2010.
- g) čestné prohlášení zaměstnance, že poslal dárcovské SMS v hodnotě 100 Kč na účel pomoci obětem zemětřesení na Haiti.
- h) poštovní poukázky, kterými posílá každý měsíc 100 Kč organizaci Greenpeace Česká republika.
- i) potvrzení SVŠE Znojmo o převzetí částky 13 000 Kč dne 10. 9. 2010.
- j) potvrzení o převzetí daru 1 000 Kč jako příspěvek fanouška na vybudování rychlobruslařské haly od známé české rychlobruslařky.

Řešení:

- a) bezpříspěvkové dárcovství mzdová účetní uzná pouze s datem v roce 2010, tzn. $2 \times 2\,000\text{ Kč} = \mathbf{4\,000\text{ Kč}}$.
- b) poštovní poukázka splňuje podmínku doložení daru ve prospěch subjektů postižených katastrofálními povodněmi v ČR. Mzdová účetní uzná částku **5 000 Kč**.
- c) potvrzení neobsahuje účel, na který byl dar přijat, mzdová účetní proto nemůže uznat částku 40 000 Kč jako dar pro účely snížení základu daně. Dar by byl uznán, pokud by na potvrzení bylo uvedeno, že dar byl použit na zdravotnické účely.
- d) přesto, že jde o dar určený pro dítě žijící mimo Českou republiku a tato fyzická osoba nespĺňuje další podmínky pro uznání daru, lze dar ve výši **7 000 Kč** uznat, jelikož příjemcem potvrzujícím přijetí daru na charitativní účely je právnická osoba se sídlem v České republice.
- e) dar splňuje podmínky usnadňující vzdělávání a zařazení do zaměstnání osoby pobírající invalidní důchod, lze ho uznat ve výši **10 000 Kč**.
- f) dar ve výši 5 000 Kč nelze uznat, protože potvrzení neobsahuje účel, na který byl dar použit. Mohlo se jednat o úhradu za výkon lékaře. Pro uznání by muselo být na potvrzení uvedeno, že se jedná o dar použitý na financování zdravotnického zařízení.
- g) dar nelze uznat, protože čestné prohlášení ani případný výpis SMS mobilního operátora nespĺňují podmínky pro uznání daru pro účely snížení základu daně. Zaměstnanec by musel doložit potvrzení o přijetí daru na humanitární účely od organizace pořádající sbírku s uvedením částky.

- h) dar nelze uznat, jelikož zaměstnanec nedoložil potvrzení příjemce daru, poštovní poukázka o zaslání částek v tomto případě nestačí. Zaměstnanec by musel doložit potvrzení organizace Greenpeace Česká republika o přijetí daru a použití na ekologické účely.
- i) částku uhrazenou SVŠE Znojmo nelze uznat, na potvrzení není uveden účel platby, mohlo jít například o úhradu za školné. Pro uznání by muselo být na potvrzení uvedeno, že se jedná o dar použitý na financování školství.
- j) dar nelze uznat, protože sportovec fyzická osoba nesplňuje podmínky pro uznání daru za účelem snížení základu daně. Dar by musela přijmout právnická osoba a potvrdit, že byl použit na financování tělovýchovy a sportu.

Částka uznaná jako dar:

$$4\ 000\ \text{Kč} + 5\ 000\ \text{Kč} + 7\ 000\ \text{Kč} + 10\ 000\ \text{Kč} = \mathbf{26\ 000\ \text{Kč}}$$

Základ daně zaměstnance je hrubá mzda + povinné pojistné = 150 000 Kč
 x 1,34 = 201 000 Kč

10 % ze základu daně je 20 100 Kč

Mzdová účetní proto použije do ročního zúčtování daně pouze částku ve výši 20 100 Kč, která splňuje podmínku max. 10 % ze základu daně poplatníka.

Tabulka č. 9: Roční zúčtování daně 2010 s odečtem darů a bez odečtu darů

Hrubá mzda za rok	150 000 Kč	150 000 Kč
Povinné pojistné	51 000 Kč	51 000 Kč
Základ daně	201 000 Kč	201 000 Kč
Dary jako nezdánitelná část daně	20 100 Kč	0 Kč
Základ daně pro výpočet daně	180 900 Kč	201 000 Kč
Základ daně zaokrouhlený	180 900 Kč	201 000 Kč
Daň za rok	27 135 Kč	30 150 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč	24 840 Kč
Daň po slevě	2 295 Kč	5 310 Kč
Zaměstnanec na dani ušetřil	3 015 Kč	0 Kč

Zdroj: Práce autora

Z výše uvedené Tabulky č. 9 vyplývá, že zaměstnanec, který uplatnil částku 20 100 Kč na dary, ušetřil na daňové povinnosti celkem 3 015 Kč.

4.4.2 Uplatnění odečtu úroků z úvěrů

Od základu daně lze odečíst podle § 15 odst. 3) ZDP úroky zaplacené ve zdaňovacím období z:

- úvěru ze stavebního spoření,
- hypotečního úvěru, sníženého o státní příspěvek poskytnutý podle zvláštních právních předpisů (Nařízení vlády č. 244/1995 Sb.),
- úvěru poskytnutého stavební spořitelnou nebo bankou v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem, tzv. překlenovací úvěr.

Stavební spoření upravuje zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. Stavební spoření smí být poskytováno pouze stavebními spořitelny. Těch funguje v České republice pět. Z toho vyplývá, že i když dnes stavební spoření nabízí nepřeberné množství finančních poradců, různé internetové portály, komerční banky, jde pouze o zprostředkování obchodu. Vždy se jedná o smlouvu jedné z 5 spořitelen: Komerční banka, Česká spořitelna, ČSOB, Raiffeisen stavební spořitelna a Wüstenrot stavební spořitelna [10].

Poskytování hypotečních úvěrů licencovanou bankou spadá do činností dle § 1 odst. 1 zák. č. 21/1992 Sb., zákona o bankách. Činnost vydávání hypotečních zástavních listů již není zvláštní licencovanou činností a podřazuje se pod činnost přijímání vkladů od veřejnosti dle § 1 odst. 1 výše jmenovaného zákona. To znamená, že hypoteční úvěry může poskytovat jakákoliv banka, pokud vydá hypoteční zástavní listy a výnosy z nich použije k financování hypotečních úvěrů. V současné době poskytují hypoteční úvěry tyto banky: Citibank Europe plc., Česká spořitelna, Česká pojišťovna, Československá obchodní banka, Ge Money Bank, ING Bank, mBank, Komerční banka, LBBW Bank CZ, Oberbank AG, Poštovní spořitelna, Raiffeisenbank, Volksbank, UniCredit Bank, Waldviertler Sparkasse von 1842, Wüstenrot hypoteční banka [11].

Úroky z úvěru může zaměstnanec uplatnit pouze v ročním zúčtování, řádným vyplněním formuláře ročního zúčtování a doložením předepsaných dokladů, nebo podáním daňového přiznání. Dřívější možnost odečtu v jednotlivých měsících platila pouze do roku 2005. Stejně tak již neplatí povinnost podat daňové přiznání pro ty poplatníky, kteří chtějí uplatnit zaplacené úroky z hypotečního úvěru.

Celková částka úroků ze všech úvěrů poplatníků v téže domácnosti nesmí překročit 300 000 Kč ročně, při placení úroků jen po část roku jednu dvanáctinu této

maximální částky za každý měsíc placení úroků. Pokud je účastníky smlouvy o úvěru více zletilých osob, uplatní odpočet buď jedna z nich, anebo každá z nich a to rovným dílem.

Poprvé lze uplatnit odečet v roce, ve kterém zaměstnanec předmět bytové potřeby vlastnil ke konci zdaňovacího období.

Zaměstnanec předkládá mzdové účetní zejména smlouvu o úvěru, ze které musí být patrné: komu je úvěr poskytnut, datum uzavření smlouvy a na jaký účel je úvěr poskytnut. Dalším nezbytným dokladem je potvrzení o skutečně zaplacených úrocích na zdaňovací období.

Účelem použití úvěru musí být vždy bytová potřeba.

Co je bytovou potřebou a jaké další doklady musí zaměstnanec pro uznání odpočtu doložit:

- a) **výstavba bytového domu, rodinného domu, bytu nebo změna stavby**, s podmínkou, že vlastníkem je zaměstnanec, kterému byl úvěr poskytnut a že v případě změny stavby předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů:

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby a po dokončení stavby výpisem z listu vlastnictví.

- b) **koupě pozemku v souvislosti s koupí bytového domu, rodinného domu nebo bytu**, s podmínkou, že vlastníkem je zaměstnanec, kterému byl úvěr poskytnut a že na pozemku bude zahájena výstavba bytového domu, rodinného domu nebo bytu do 4 let od okamžiku uzavření úvěrové smlouvy. V případě, že nebude zahájena výstavba do 4 let, stává se částka do té doby uplatněných částek, o které byl v příslušných letech základ daně snížen, příjmem podle § 10 ZDP v období, ve kterém k této skutečnosti došlo a poplatník má povinnost podat daňové přiznání:

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby.

- c) **koupě bytového domu, rodinného domu včetně rozestavěné stavby nebo bytu**, s podmínkou, že vlastníkem je zaměstnanec, kterému byl úvěr poskytnut,

a že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů:

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby.

d) **splacení členského vkladu nebo vkladu právnické osobě jejím členem nebo společníkem za účelem získání práva nájmu nebo jiného užívání bytu nebo rodinného domu**, s podmínkou, že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů:

Potvrzení:

- právnické osoby, že zaměstnanec je jejím členem nebo společníkem.

e) **údržba a změna stavby bytového domu, rodinného domu nebo bytu** s podmínkou, že vlastníkem je zaměstnanec, kterému byl úvěr poskytnut, a že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů, **nebo bytu v nájmu nebo bytu, který užívá:**

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby, nebo
- právnické osoby, že zaměstnanec je jejím členem nebo společníkem, nebo
- nájemní smlouvou, jde-li o byt v nájmu, nebo
- dokladem o trvalém pobytu, jde-li o byt v užívání.

f) **vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů nebo vypořádání spoludědiců v případě, že předmětem vypořádání je úhrada podílu spojeného se získáním bytu, rodinného domu nebo bytového domu**, s podmínkou, že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů:

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby, nebo
- právnické osoby, že zaměstnanec je jejím členem nebo společníkem.

- g) **úhrada za převod členských práv a povinností družstva nebo podílu na obchodní společnosti uskutečněná v souvislosti s převodem práva nájmu nebo jiného užívání**, s podmínkou, že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů:

Potvrzení:

- právnické osoby, že zaměstnanec je jejím členem nebo společníkem.

- h) **splacení úvěru nebo půjčky použitých poplatníkem na financování bytových potřeb uvedených v písmenech a) až g)**, s podmínkou, že vlastníkem je zaměstnanec, kterému byl úvěr poskytnut, a že předmět bytové potřeby užívá k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, potomků, rodičů nebo prarodičů obou manželů,

Potvrzení:

- o vlastnictví předmětu bytové potřeby výpisem z listu vlastnictví, nebo stavebním povolením nebo ohlášením stavby, nebo
- právnické osoby, že zaměstnanec je jejím členem nebo společníkem, nebo
- nájmní smlouvou, jde-li o byt v nájmu, nebo
- dokladem o trvalém pobytu, jde-li o byt v užívání.

Příklad č. 9

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na koupi pozemku uzavřenou v roce 2010, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, výpis z listu vlastnictví ze dne 10. 1. 2011.

Řešení:

Úroky nelze pro rok 2010 uznat, zaměstnanec nedoložil vlastnictví pozemku ke konci zdaňovacího období.

Příklad č. 10

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na koupi domu, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, výpis z listu vlastnictví, ze kterého vyplývá, že vlastníkem domu je matka zaměstnance.

Řešení:

Úroky nelze uznat, zaměstnanec nesplňuje podmínku vlastnictví domu.

Příklad č. 11

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na koupi pozemku uzavřenou dne 10. 11. 2006, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, list vlastnictví k pozemku dokládající, že je vlastníkem pozemku zaměstnanec.

Řešení:

Úroky již v roce 2010 nelze uznat, protože zaměstnanec nedoložil, že na pozemku byla zahájena výstavba předmětu bytové potřeby do 4 let od uzavření smlouvy.

Příklad č. 12

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na koupi bytu do osobního vlastnictví, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, výpis vlastnictví k bytu s datem 10. 12. 2010. V bytě bydlí dcera zaměstnance.

Řešení:

Úroky lze uznat, protože zaměstnanec splnil podmínky, je vlastníkem a byt užívá potomek.

Příklad č. 13

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na koupi bytu do osobního vlastnictví, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, výpis vlastnictví k bytu s datem 10. 12. 2010. Zaměstnanec byt pronajímá.

Řešení:

Úroky nelze uznat, protože zaměstnanec sice splnil podmínku vlastnictví bytu, ale nesplnil podmínku užívání bytu.

Příklad č. 14

Zaměstnanec žádá o uplatnění úroků z úvěru a doložil mzdové účetní tyto doklady: smlouvu o úvěru na rekonstrukci družstevního bytu, potvrzení o zaplacených úrocích v roce 2010, potvrzení bytového družstva, že jeho matka je členem družstva, doklad potvrzující trvalé bydliště zaměstnance v uvedeném bytě.

Řešení:

Úroky lze uznat, protože zaměstnanec doložil podmínku užívání bytu.

4.4.3 Uplatnění odečtu platby příspěvků na penzijní připojištění

Podle § 15 odst. 5 ZDP lze ve zdaňovacím období odečíst od základu daně příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 Kč zaplacený poplatníkem na jeho:

- a) penzijní připojištění se státním příspěvkem, částka příspěvku, kterou lze odečíst od základu daně, se rovná zaplaceným příspěvkům ve zdaňovacím období sníženým o 6 000 Kč,
- b) penzijní pojištění, za podmínky, že byla sjednána výplata plnění penzijního pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let.

Penzijní připojištění se státním příspěvkem (dále jen penzijní připojištění) je velmi výhodná forma spoření, podporovaná státem, která umožní zaměstnanci zajistit si zajímavý objem prostředků pro zabezpečení ve stáří. Penzijní připojištění je upraveno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění. V současné době poskytuje penzijní připojištění 10 penzijních fondů: AEGON penzijní fond, Allianz PF, AXA penzijní fond, ČSOB PF Progres, ČSOB PF Stabilita, Generali PF, ING PF, PF České spořitelny, PF České pojišťovny, PF Komerční banky. Zakládá se na pravidelných měsíčních příspěvcích, které lze na účet penzijního fondu poukazovat i za delší časová období (čtvrtletí, pololetí, rok). K příspěvkům zaměstnanec dostává navíc státní příspěvky, podíly na zisku fondu. Konkrétní částka závisí na výši příspěvku zaměstnance, maximální státní příspěvek obdrží, pokud jeho příspěvek činí 500 Kč měsíčně [12].

Pokud zaměstnanci jeho penzijní připojištění nebo penzijní pojištění zaniklo bez nároku na penzi, jednorázové vyrovnání nebo jednorázové plnění a současně bylo poplatníkovi vyplaceno odbytné nebo jiné plnění související se zánikem penzijního pojištění, nárok na uplatnění odpočtu nezdanitelné části základu daně zaniká a zaměstnanec je povinen podat daňové přiznání, kde uvede souhrn částek, o které mu byl základ daně v předchozích letech snížen, jako příjem podle § 10 ZDP v období, ve kterém k tomuto došlo.

Nárok na uplatnění této nezdanitelné části základu daně zaměstnanec uplatňuje pouze při ročním zúčtování daně, nebo podáním daňového přiznání. Podmínkou je správné vyplnění formuláře ročního zúčtování a předložení dokladů podle § 381 ZDP:

- smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem, nebo smlouvy o penzijním pojištění, nebo potvrzení instituce penzijního pojištění o účasti na penzijním pojištění,

- potvrzení penzijního fondu nebo instituce penzijního pojištění o příspěvcích zaplacených poplatníkem.

Příklad č. 15

Zaměstnanec žádá o uplatnění nezdaniitelné části daně na zaplacené příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Předložil smlouvu a potvrzení o zaplacených příspěvcích za rok 2010 v částce 6 000 Kč.

Řešení:

Smlouva sice splňuje všechny podmínky pro odpočet, ale protože se částka zaplacených příspěvků musí snížit o 6 000 Kč, nezbude žádná částka pro odpočet.

Příklad č. 16

Zaměstnanec žádá o uplatnění nezdaniitelné části daně na zaplacené příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Předložil smlouvu a potvrzení o zaplacených příspěvcích za rok 2010 v částce 48 000 Kč.

Řešení:

Smlouva splňuje všechny podmínky pro odpočet, ale protože se částka zaplacených příspěvků musí snížit o 6 000 Kč a maximální částka odpočtu je ve zdaňovacím období 12 000 Kč, sníží se daňový základ pouze o 12 000 Kč.

Příklad č. 17

Zaměstnanec žádá o uplatnění nezdaniitelné části daně na zaplacené příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem. Předložil smlouvu s datem uzavření dne 10. 12. 2010 a potvrzení o zaplacených příspěvcích za rok 2010 v částce 18 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec splnil všechny podmínky pro odpočet a i přesto, že smlouvu uzavřel teprve v prosinci 2010, může si snížit, po odečtu 6 000 Kč, daňový základ o maximální částku 12 000 Kč.

Příklad č. 18

Zaměstnanec, který se narodil v roce 1986, žádá o uplatnění nezdaniitelné části daně na zaplacené příspěvky na penzijní pojištění bez státního příspěvku. Předložil smlouvu uzavřenou dne 10. 1. 2010, výplata plnění při ukončení smlouvy je 10. 1. 2030. Dále předložil potvrzení o zaplacených příspěvcích za rok 2010 v částce 12 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec nesplnil podmínky pro odpočet, protože v roce ukončení a výplaty plnění nedosáhne věku 60 let.

Příklad č. 19

Zaměstnanec, který se narodil v roce 1990, žádá o uplatnění nezdánitelné části daně na zaplacené příspěvky na penzijní pojištění bez státního příspěvku. Předložil smlouvu uzavřenou dne 10. 1. 2010, výplata plnění při ukončení smlouvy je do 10. 1. 2050. Dále předložil potvrzení o zaplacených příspěvcích za rok 2010 v částce 12 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnanec splnil podmínky pro odpočet, protože v roce výplaty plnění dosáhne věku 60 let. Může si snížit základ daně za rok 2010 o celou částku 12 000 Kč, protože se jedná o penzijní pojištění bez státního příspěvku.

4.4.4 Uplatnění odečtu platby pojistného na soukromé životní pojištění

Od základu daně lze podle § 15 odst. 6 ZDP odečíst poplatníkem zaplacené pojistné na jeho soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru.

Na trhu dnes působí velká řada finančních poradců, kteří zastupují pojišťovny a nabízejí nepřehledné množství jejich produktů. Bohužel, někteří buď z vlastní nevědomosti, nebo záměrně za účelem získání provize z uzavřené pojistné smlouvy, mylně informují svoje klienty o možnosti snížení daně prostřednictvím těchto pojistných smluv.

Klienti často nabývají dojmu, že si budou moci snížit svoji daňovou povinnost o zaplacené platby na životní pojištění. Skutečnost je však taková, že nejde o snížení vlastní daňové povinnosti, ale pouze o možnost snížení základu daně. To znamená, že pokud si zaměstnanec platí ročně 12 000 Kč, nesníží se mu daňová povinnost o 12 000 Kč, ale v roce 2010 například jen o sazbu daně ve výši 15 % z této částky, což je 1 800 Kč.

Mnozí mladí lidé s nízkými příjmy si také neuvědomují, že vlastně nebudou mít ani z čeho tuto nezdanitelnou část daně odečíst, protože pro nulovou daňovou povinnost jim stačí sleva na poplatníka

Pojistné smlouvy jsou všeobecně velmi nepřehledné, sami zaměstnanci většinou ani neví, na co jsou vlastně pojištěni. Často se objevují nesmyslné smlouvy životního pojištění, které uzavírají mladí svobodní lidé bez závazků, s dobou ukončení smlouvy v roce, kdy jim bude 75 let.

Většina pojistek se také skládá z různých druhů pojištění a od základu daně lze odečíst pouze ty druhy pojištění, které splňují kritéria důchodového pojištění, tzn. výplatu pojistného plnění při dosažení věku 60 let.

Pojistné smlouvy mají různé názvy. Mezi ty, které lze uplatnit pro snížení daňového základu, protože obsahují tvorbu kapitálové hodnoty, patří například:

- kapitálové životní pojištění,
- flexibilní životní pojištění,
- investiční životní pojištění,
- důchodové životní pojištění.

Pojistné smlouvy, které nesplňují podmínky odpočtu, mají většinou ve svém názvu rizikové pojištění, uzavírají se pro pojištění rizika úrazu, invalidity nebo smrti.

Zaměstnanec uplatňuje nezdanitelnou část na soukromé životní pojistné vyplněním formuláře ročního účtování. Další možností uplatnění je podání přiznání k dani z příjmu.

Mimo to zaměstnanec předkládá mzdové účetní:

- smlouvu o soukromém životním pojištění nebo pojistku, na které musí být uvedeno, že se jedná o pojištění s výplatou důchodu nebo jednorázového plnění při dožití až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let,
- potvrzení o zaplaceném pojistném za zdaňovací období.

Přesto, že každá pojišťovna pravidelně zasílá svým klientům potvrzení o zaplaceném pojistném na soukromé životní pojištění za uplynulé období po skončení roku, na kterém je přímo vyznačen paragraf zákona o daních z příjmů, podle kterého lze uvedenou částku uplatnit pro odečet nezdanitelné části daně, nelze se na toto spolehnout a mzdová účetní musí vždy pečlivě prozkoumat i předloženou smlouvu o pojištění.

Mimo již uvedené podmínky musí také v případě, že je ve smlouvě pevně sjednána částka pro případ dožití, tato částka být alespoň ve výši:

- 40 000 Kč, pokud se jedná o smlouvu s pojistnou dobou od 5 do 15 let včetně,
- 70 000 Kč, pokud se jedná o smlouvu s pojistnou dobou nad 15 let.

U důchodového pojištění se za sjednanou pojistnou částku považuje odpovídající jednorázové plnění při dožití.

V případě jednorázového pojistného se zaplacené pojistné poměrně rozpočítá na zdaňovací období podle délky trvání pojištění s přesností na dny. Toto provede již sama pojišťovna a zaměstnanci potom zasílá potvrzení na poměrné částky připadající konkrétnímu zdaňovacímu období.

Maximální částka, kterou lze odečíst za zdaňovací období je v úhrnu za všechny uzavřené životní pojištění poplatníka 12 000 Kč.

Smlouvy lze také převádět na nové, splňující podmínky pro uplatnění nezdanitelné části základu daně.

Pokud ovšem dojde k zániku pojištění nebo změně v podmínkách smlouvy, které nesplňují podmínky pro odpočet, zaniká tento nárok a zaměstnanec má povinnost podat daňové přiznání v roce, ve kterém k zániku nebo změně došlo. Částky, o které byl poplatníkovi v příslušných letech základ daně snížen, uvede jako ostatní příjmy podle § 10 ZDP.

Příklad č. 20

Zaměstnanec narozený v roce 1970 žádá o uplatnění nezdanitelné části základu daně na pojistné zaplacené na jeho soukromé životní pojištění. Předkládá tyto doklady: Smlouvu o životním pojištění uzavřenou dne 5. 5. 2010, se sjednanou výplatou pojistného dne 6. 5. 2015. Potvrzení o zaplaceném pojistném za rok 2010 ve výši 12 000 Kč.

Řešení:

Zaplacené pojistné nelze uplatnit, protože uzavřená smlouva sice splňuje podmínku výplaty pojistného plnění až po 60 měsících, ale nesplňuje podmínku výplaty pojistného plnění nejdříve v roce dosažení věku 60 let. Tyto dvě podmínky musí platit současně.

Příklad č. 21

Zaměstnanec narozený v roce 1954 žádá o uplatnění nezdanitelné části základu daně na pojistné zaplacené na jeho soukromé životní pojištění. Předkládá tyto doklady: Smlouvu o životním pojištění uzavřenou dne 5. 5. 2010, se sjednanou výplatou pojistného dne 6. 5. 2014. Potvrzení o zaplaceném pojistném za rok 2010 ve výši 6 000 Kč.

Řešení:

Zaplacené pojistné nelze uplatnit, protože uzavřená smlouva sice splňuje podmínku výplaty pojistného plnění nejdříve v roce dosažení věku 60 let, ale nespĺňuje podmínku výplaty pojistného plnění až po 60 měsících. Tyto dvě podmínky musí platit současně.

Příklad č. 22

Zaměstnanec narozený v roce 1965 žádá o uplatnění nezdanitelné části základu daně na pojistné zaplacené na jeho soukromé životní pojištění. Předkládá tyto doklady: Smlouvu o životním pojištění uzavřenou dne 5. 5. 2010, se sjednanou výplatou pojistného ve výši 30 000 Kč dne 6. 5. 2025. Potvrzení o zaplaceném pojistném za rok 2010 ve výši 2 400 Kč.

Řešení:

Zaplacené pojistné nelze uplatnit, protože uzavřená smlouva sice splňuje obě podmínky výplaty pojistného plnění nejdříve v roce dosažení věku 60 let a zároveň nejdříve po 60 měsících, ale nespĺňuje podmínku minimální částky výplaty jednorázového plnění u smlouvy s pevně sjednanou částkou s pojistnou dobou 5 až 12 let 40 000 Kč.

Příklad č. 23

Zaměstnanec narozený v roce 1980 žádá o uplatnění nezdanitelné části základu daně na pojistné zaplacené na jeho soukromé životní pojištění. Předkládá tyto doklady: Smlouvu o životním pojištění, uzavřenou dne 1. 8. 2010, se sjednanou výplatou pojistného dne 6. 5. 2040 bez pevně sjednané částky. Další smlouvu o životním pojištění, uzavřenou dne 10. 10. 2010, se sjednanou výplatou pojistného dne 6. 5. 2040 bez pevně sjednané částky. Ke každé smlouvě předložil potvrzení o zaplaceném pojistném, na jednu smlouvu 7 000 Kč a na druhou 6 000 Kč.

Řešení:

Zaměstnancem předložené smlouvy splňují podmínky vyplacení nejdříve za 60 měsíců a v roce 60 let věku, zaplacené pojistné lze uznat pro snížení daňového základu. Ale protože celková částka za obě pojistky za zdaňovací období přesahuje maximální částku, lze daňový základ snížit pouze o částku 12 000 Kč.

4.4.5 Uplatnění odečtu zaplacených příspěvků člena odborové organizace

V České republice je zaregistrováno velké množství odborových organizací, které hájí podle svých stanov hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců v rozsahu § 15 zák. č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. K založení odborové organizace je třeba minimálně tří členů.

Od 1. ledna 2004 v souladu s ustanovením § 15 odst. 7 ZDP, může poplatník člen odborové organizace uplatnit jako nezdanitelnou část základu daně z příjmu fyzických osob také určitou část hodnoty členského příspěvků zaplaceného odborové organizaci. Takto lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů podle § 6 zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období. Tyto limity jsou roční a v případě členství v odborové organizaci jen po část roku se nekrátí.

Nárok na uznání odpočtu prokáže poplatník - člen odborové organizace v zákonné lhůtě v rámci ročního zúčtování daňových záloh svému zaměstnavateli předložením potvrzení od odborové organizace o výši zaplacených členských příspěvků (§ 38l odst. 1 písm. j) ZDP) nebo ve svém daňovém přiznání u finančního úřadu. K tomu je nezbytné, aby odborová organizace vydala svému členu, pokud o to požádá, potvrzení o výši zaplacených členských příspěvků. Potvrzení je pro roční zúčtování nutné předložit zaměstnavateli do 15. února následujícího roku.

Požadavek prokázání nároku na uznání nezdanitelné částky ze základu daně je splněn i v případě, že odborová organizace vystaví zaměstnancům pro zaměstnavatele potvrzení pro více zaměstnanců (např. za určitý pracovní úsek) na jednom dokladu, na kterém je uveden jmenný seznam členů (zaměstnanců) s výší jimi zaplacených členských příspěvků.

Celková hodnota příspěvku se vypočte jako suma zaplacených členských příspěvků členem (zaměstnancem) v příslušném kalendářním roce (leden až prosinec). Potvrzení musí být opatřeno razítkem a podpisem odpovědného člena závodního výboru. Takto lze postupovat u všech zaměstnanců - členů odborů, kteří písemně požádali zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování záloh na daň podle ustanovení § 38ch ZDP. Ostatním členům na jejich žádost vydá závodní výbor samostatné potvrzení o výši členských příspěvků zaplacených v příslušném kalendářním roce.

Příklad č. 24

Zaměstnanec je, na základě dohody uzavřené s jeho odborovou organizací, jejíž je členem a dohodou o srážkách se zaměstnavatelem, srážena každý měsíc částka ve výši 300 Kč. Jeho zdanitelný příjem za rok 2010 byl 250 000 Kč.

Řešení:

Celkem zaměstnanec zaplatil své odborové organizaci v roce 2010 3 600 Kč a to také doložil potvrzením. Výše zaplacených příspěvků splňuje podmínku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, ale nesplňuje podmínku maximálně 3 000 Kč. Proto lze snížit základ daně pouze o částku 3 000 Kč.

Příklad č. 25

Zaměstnanec bylo strženo ze mzdy v měsíci prosinci 2009 a lednu až červnu 2010 200 Kč každý měsíc a v měsíci červenci až prosinci 2010 300 Kč. Jeho zdanitelný příjem za rok 2010 byl 200 000 Kč.

Řešení:

Odborová organizace vystavila zaměstnanci potvrzení o zaplacení příspěvků v roce 2010 ve výši 2 900 Kč. 7 x 200 Kč za období prosinec 2009 až červen 2010 a 5 x za období červenec 2010 až listopad 2010, protože fakticky zaměstnanec zaplatil tyto příspěvky až při vyúčtování mzdy, tudíž s měsíčním posunem. Příspěvek za měsíc prosinec 2010 zaplacený odborové organizaci v lednu 2011 si zaměstnanec započte až do částky, kterou bude uplatňovat za rok 2011. Podmínka 1,5 % ze základu daně je splněna, zaměstnanec si tedy může snížit základ daně o 2 900 Kč.

Příklad č. 26

Zaměstnanec pracoval od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010 ve firmě, kde byl členem odborové organizace a platil pravidelné příspěvky ve výši 500 Kč měsíčně. Při ukončení pracovního poměru ukončil také členství v odborové organizaci.

Dne 1. 7. 2010 nastoupil do dalšího zaměstnání do firmy, ve které není odborová organizace. Zaměstnanec požádal u druhého zaměstnavatele, který byl jeho posledním zaměstnavatelem v roce 2010 o provedení ročního zúčtování daně za rok 2010. Předložil mu potvrzení o příjmech, kde měl zdanitelné příjmy ve výši 120 000 Kč a potvrzení odborové organizace o zaplacení příspěvků za rok 2010 ve výši 3 000 Kč. U druhého zaměstnavatele měl příjem celkem 300 000 Kč.

Řešení:

Mzdová účetní druhé firmy provede roční zúčtování daně za rok 2010 s uplatněním nezdanitelné části daně na příspěvky odborové organizaci v předchozí firmě. Uplatnění zaplacených příspěvků není závislé na tom, jestli je uplatněno v době, kdy zaměstnanec byl členem odborové organizace. Zaměstnanec musí být členem v době placení příspěvku. Výše příspěvků splňuje podmínky uplatnění, nepřevyšuje 3 000 Kč za rok, ani 1,5 % základu daně. Zaměstnanec si mohl odečíst maximální částku 3 000 Kč, která se nekrátí počtem měsíců, ve kterých nebyl členem odborové organizace.

4.4.6 Uplatnění odečtu úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání

Odečet částky zaplacené úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání jsou upraveny v §15 odst. 8 ZDP.

Podmínky uplatnění:

- musí se jednat o další vzdělávání podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání,
- nesmí být uhrazeny zaměstnavatelem, ani uplatněny jako výdaj podle § 24 ZDP poplatníkem s příjmy podle § 7 ZDP,
- maximální částka pro uplatnění je 10 000 Kč za zdaňovací období, u poplatníka se zdravotním postižením 13 000 Kč, u poplatníka s těžším zdravotním postižením 15 000 Kč.

Způsob prokázání se řídí § 38l odst. 1 písm. k) ZDP:

- dokladem o zaplacení částky za zkoušku ověřující výsledky dalšího vzdělávání,
- potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení, že byla uznána invalidní ve třetím stupni, jedná-li se o osobu s těžším zdravotním postižením,
- potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení, že byla uznána invalidní v prvním nebo ve druhém stupni, jedná-li se o osobu se zdravotním postižením,
- rozhodnutím úřadu práce, že byla uznána osobou zdravotně znevýhodněnou.

Co je to další vzdělávání:

Za další vzdělávání se považuje takové vzdělávání, které není předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, střední vzdělávání, vzdělávání v konzervatoři a vyšší odborné vzdělávání [13].

Zkouška ověřující výsledky dalšího vzdělávání je vlastně získání uznání tzv. dílčí kvalifikace na základě zkouškou prokázaných dovedností a znalostí. Význam dílčích kvalifikací je podpořen požadavky světa práce, kdy zaměstnavatelé často nevyžadují po zaměstnancích dosažený stupeň vzdělání (výuční list nebo maturitní zkoušku), ale pro danou pracovní pozici stačí, pokud zaměstnanec ovládá některé pracovní činnosti pro dané povolání. Toto přispívá k větší flexibilitě, připravenosti a uplatnitelnosti občanů na trhu práce [14].

Úplný seznam schválených kvalifikací je uveřejňován dle § 6 zákona č. 179/2006 Sb. na www.narodni-kvalifikace.cz.

Příklad č. 27

Zaměstnanec předloží mzdové účetní v rámci ročního zúčtování daně doklad o zaplacení státní zkoušky z němčiny na jazykové škole.

Řešení:

Mzdová účetní neuzná doklad jako úhradu za zkoušku ověřující výsledky dalšího vzdělávání, protože se nejedná o zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Příklad č. 28

Zaměstnanec pracuje u zaměstnavatele jako číšník, ale nemá výuční list v oboru, který zaměstnavatel vyžaduje pro jeho další setrvání v pracovním poměru. Zaměstnanec proto vykonal zkoušky dílčích kvalifikací pro úplnou kvalifikaci kuchař-číšník. Předložil mzdové účetní doklady o úhradě autorizované osobě příslušným ministerstvem. Doklady jsou v celkové částce 13 000 Kč.

Řešení:

Mzdová účetní uzná doklady jako úhradu za zkoušku ověřující výsledky dalšího vzdělávání, ale pouze do výše 10 000 Kč, protože se nejedná o osobu se zdravotním postižením.

Příklad č. 29

Zaměstnanec pracuje u zaměstnavatele, který se zabývá stavebními pracemi. Zaměstnanec nemá výuční list v oboru, ale zaměstnavatel dbá na kvalitu práce a proto vyšle zaměstnance, aby si zvýšil kvalifikaci dalším vzděláváním. Zaměstnanec proto vykonal u autorizované osoby zkoušku dílčí kvalifikace pokrývač skládaných krytin.

Celková částka za vykonání zkoušky byla 5 000 Kč. Zaměstnanec přispěl zaměstnanci na úhradu částkou 2 000 Kč.

Řešení:

Mzdová účetní uzná doklady jako úhradu za zkoušku ověřující výsledky dalšího vzdělávání, ale sníží zaměstnanci daňový základ pouze o částku 3 000 Kč, protože zbytek uhradil zaměstnavatel.

4.5 Roční zúčtování daně

Roční zúčtování daně umožňuje zaměstnancům, kteří splňují zákonem stanovené podmínky, uplatnit nezdánitelné části daně a slevy na dani, které neuplatnili během zdaňovacího období při výpočtu záloh na dani, bez nutnosti podávat daňové přiznání.

Jedná se o možnost zaměstnance, nikoliv povinnost, požádat svého zaměstnavatele, aby mu provedl roční zúčtování daně. Už samotný název zálohová daň značí, že během roku je zaměstnanci strhávána pouze záloha na daň, většinou nepatrně vyšší díky zaokrouhlení základu pro výpočet zálohy na celé stokoruny nahoru. Takže i když zaměstnanec nechce uplatňovat žádné dodatečné slevy na dani ani nezdánitelné částky, vždy se vyplatí požádat o roční zúčtování daně, protože se provádí vždy jen ve prospěch zaměstnance. Přeplatek na dani se vrací, jen pokud je větší než 50 Kč. Pokud byly zálohy správně počítány, nemělo by docházet k nedoplatkům [15].

Zaměstnanec může požádat o roční zúčtování daně pouze v tom případě, že nemá povinnost podat daňové přiznání.

Zaměstnanci lze provést roční zúčtování pokud:

- měl během zdaňovacího období příjem pouze ze závislé činnosti a to u jednoho zaměstnavatele, u kterého podepsal prohlášení,
- měl během zdaňovacího období příjem pouze ze závislé činnosti u více zaměstnavatelů postupně a u všech podepsal prohlášení,
- měl během zdaňovacího období příjem pouze ze závislé činnosti a to u jednoho zaměstnavatele, u kterého podepsal prohlášení a současně dalšího zaměstnavatele, u kterého nepodepsal prohlášení, ale tento hrubý měsíční příjem v žádném měsíci nepřesáhl výši 5 000 Kč,
- měl během zdaňovacího období příjem pouze ze závislé činnosti u více zaměstnavatelů postupně, u všech podepsal prohlášení a současně dalšího

zaměstnavatele, u kterého nepodepsal prohlášení, ale tento hrubý měsíční příjem v žádném měsíci nepřesáhl výši 5 000 Kč.

Při splnění výše uvedených podmínek může mít zaměstnanec ještě hrubý příjem před odečtením výdajů podle § 7 až § 10 ZDP do výše 6 000 Kč. Nesmí však vykazovat z podnikání nebo nájmu daňovou ztrátu.

Ve všech ostatních případech má zaměstnanec povinnost podat daňové přiznání.

Možnost požádat o roční zúčtování zaměstnavatele nevyklučuje právo zaměstnance podat daňové přiznání. Naopak povinnost podat daňové přiznání vylučuje možnost provedení ročního zúčtování daně u zaměstnavatele.

Příklad č. 30

Zaměstnanec pracuje po celý rok u jednoho zaměstnavatele, u kterého podepsal prohlášení. Mimo to si přivydělával prodejem zeleniny, kterou vypěstoval, částkou ve výši 5 000 Kč.

Řešení:

Roční zúčtování daně lze provést. Ostatní příjmy podle § 7 až 10 ZDP nepřesáhly výši 6 000 Kč za zdaňovací období.

Příklad č. 31

Zaměstnanec studuje a během studia si přivydělává brigádně u dvou zaměstnavatelů. U prvního podepsal prohlášení, u druhého měl hrubé příjmy vždy pouze do 5 000 Kč.

Řešení:

Roční zúčtování u prvního zaměstnavatele lze provést, protože mimo příjmy u tohoto zaměstnavatele měl zaměstnanec pouze příjmy zdaněné srážkovou daní. Tyto příjmy se do ročního zúčtování nezapočítávají.

Příklad č. 32

Zaměstnanec pracuje pouze u jednoho zaměstnavatele, u kterého podepsal prohlášení. V srpnu se zaměstnanec zranil a zranění bylo uznáno jako pracovní úraz. Zaměstnanec byl dva měsíce v pracovní neschopnosti a pojišťovna Kooperativa mu přiznala bolestné a částku ve výši 10 000 Kč jako ztrátu na výdělků. Z této částky však pojišťovna odečetla zálohovou daň 1 500 Kč, takže zaměstnanci zaslala pouze 8 500 Kč. Zaměstnanec požádal svého zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování.

Řešení:

Mzdová účetní nemůže provést roční zúčtování, protože zaměstnanec měl současně dva příjmy zdaněné zálohovou daní. Zaměstnanec má v tomto případě povinnost podat daňové přiznání.

Příklad č. 33

Zaměstnanec pracuje pouze u jednoho zaměstnavatele, u kterého podepsal prohlášení. V roce 2009 uplatňoval při ročním zúčtování daně nezdanitelnou část za zaplacené příspěvky na soukromé životní pojištění ve výši 7 000 Kč. V roce 2010 toto pojištění zrušil.

Řešení:

Mzdová účetní roční zúčtování neprovede, protože zaměstnanec má povinnost ve zdaňovacím období, ve kterém došlo ke změně podmínek odpočtu nezdanitelné části, uvést tuto částku jako jiné příjmy podle § 10 ZDP. Protože částka přesáhla hranici 6 000 Kč, vznikla zaměstnanci povinnost podat daňové přiznání. Pokud by částka uplatněné částky na životní pojištění v roce 2009 byla například 3 000 Kč, roční zúčtování by mzdová účetní provedla, protože jiné příjmy v roce 2010 nepřesáhly hranici 6 000 Kč a zaměstnanec nemá v tomto případě povinnost podat daňové přiznání.

4.6 Daňová reforma

Ministr financí Miroslav Kalousek představil dne 18. 3. 2011 na tiskové konferenci reformu přímých daní a odvodů. Jedná se o třetí pilíř komplexní daňové reformy po již fungujícím procesním pilíři (nový daňový řád) a připravovaném institucionálním pilíři (Jedno inkasní místo – JIM).

Hlavním cílem představené reformy je snížení administrativních nákladů daňových poplatníků a státu, to znamená jednoduchý a přehledný daňový systém. Dalším cílem jsou rovné podmínky, tak aby nesystémové výhody nebyly dotovány těmi poplatníky, kteří výhody nemohou využívat [16].

Změny, které by se měly od 1. 1. 2013 týkat zaměstnanců:

- základem pro výpočet daně bude opět hrubá mzda,
- sazba daně se zvýší z 15 % na 19 %,
- sleva na poplatníka bude pouze do základu daně ve výši čtyřnásobku průměrné mzdy,

- maximální částka daňového zvýhodnění na dítě se zvýší o 1 800 Kč, maximální bonus z 52 200 Kč na 60 300 Kč,
- strop pro odvod zdravotního pojištění bude ve výši šestinásobku průměrné mzdy,
- strop pro odvod sociálního pojištění bude ve výši čtyřnásobku průměrné mzdy,
- zvýšení sazby zdravotního pojištění pro zaměstnance ze 4,5 % na 6,5 %,
- zavedení jednotné roční slevy ve výši 3 000 Kč, nahrazující současné daňové zvýhodnění např. stravenek a režijních jízdenek.

Výše uvedené změny navrhované reformy by měly mít na různé skupiny poplatníků odlišné dopady. U nižších příjmů ovlivní čistý příjem zvýšení sazby na zdravotní pojištění. Poplatníkům uplatňujícím slevu na dítě, která se zvýší, by se měl zvýšit čistý příjem. Polepšit by si měli poplatníci, kteří překročí strop pro odvod sociálního pojištění.

Vzhledem k nestabilní politické situaci nepovažuji za vhodné provádět jakékoliv přesné srovnávací propočty, protože výše uvedené změny jsou pouze návrhy a mohou být kdykoliv a jakkoliv změněny.

Navrhovaná reforma se týká také některých nezdánitelných částí daně podle § 15 ZDP. Maximální nezdánitelná část na dary by se měla zvýšit z 10 % na 15 % ze základu daně, z důvodu podpory účelů sociálních, ekologických, zdravotních a humanitárních. Odpočet úroků z úvěrů na bydlení by se měl postupně utlumit, snižováním nezdánitelné částky u stávajících úvěrů. U nově uzavřených úvěrů by již nebyla možnost odečtu. Jako důvod zrušení vláda uvádí znevýhodnění poplatníků, kteří řeší otázku bydlení jiným způsobem než úvěrem. K úplnému zrušení, by mělo dojít u zaplacených příspěvků členem odborové organizace a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího. Důvodem je, že stávající úprava není v souladu s koncepcí ZDP.

4.7 Posouzení vhodnosti slev na dani a nezdánitelných částí daně

Veškeré možnosti snížení daňové zátěže poplatníků, ať již ve formě slevy na dani nebo nezdánitelných částí základu daně, by měly splňovat princip spravedlnosti a solidaritnosti a měly by zohledňovat sociální a rodinné poměry poplatníka. Také je

důležité zamyslet se nad smyslem těchto úlev z hlediska předpokládaného nebo žádoucího sociálního, demografického a ekonomického vývoje společnosti.

Sleva na poplatníka

- slouží jako zmírnění daňové zátěže, žádoucí u poplatníků s nižšími příjmy, splňuje princip spravedlnosti i solidárnosti,
- vhodné je zachování stávající výše.

Sleva na manželku

- tato sleva je jednou z mála podpor rodiny, která by měla být pro stát zásadní,
- tato sleva by rozhodně měla být zachována, vzhledem k sociologickým změnám ve společnosti, kdy se zvyšuje počet nesezdaných párů, považuji za vhodné rozšířit slevu i na družku, případně druha, žijící ve společné domácnosti a pečující o dítě.

Sleva na pobírání invalidního důchodu

- sleva zohledňuje zdravotní a sociální situaci poplatníka,
- vhodné je zachování stávajících podmínek i výše, stát by měl ještě podpořit začlenění invalidních občanů většími daňovými úlevami pro zaměstnavatele.

Sleva na studium

- sleva zohledňuje podporu vzdělávání a zvýšené výdaje na studium,
- vzhledem k nízké výši slevy považuji za přiměřené zachování stávajících podmínek.

Daňové zvýhodnění na dítě, sleva na dani a daňový bonus

- jedná se o slevu podporující rodinu, v době stárnutí populace také vhodný stimul k rodičovství pro ekonomicky aktivní občany, vzhledem k podmínce minimálního příjmu pro daňový bonus je téměř vyloučeno zneužívání daňového zvýhodnění ekonomicky neaktivními občany,
- doporučuji zachování stávajících podmínek i výše slevy na dani a daňového bonusu.

Odpočet darů

- doporučuji zrušení možnosti odečtu nezdanitelné části daně na dary na financování náboženských účelů a činnosti politických stran a hnutí. Toto považuji za bezdůvodné zvýhodnění některých zájmových skupin.

- naopak doporučuji zvýšení maximální částky za účelem financování humanitárních účelů.

Odpočet úroků z úvěru

- podle mého názoru je zajištění vlastního bydlení zásadní pro ekonomickou soběstačnost v období důchodu,
- doporučuji proto zachování možnosti snížení základu daně o zaplacené úroky z úvěru výhradně na vlastní bydlení nebo členství v družstvu,
- snížení maximální částky z 300 000 Kč na 150 000 Kč navrhované vládou považuji za vhodné. Částka 150 000 Kč ročně stačí na uplatnění úroků z průměrného úvěru na pořízení standardního bydlení,
- v případě financování úprav bytu v nájmu nevidím důvod pro daňovou úlevu. Poplatník by měl být motivován k zajištění vlastního bydlení. Argumenty, že někteří poplatníci, kteří nemají dostatečné příjmy pro získání úvěru, jsou tímto znevýhodněni, narážejí na skutečnost, že pokud nemá poplatník dostatečné příjmy, nemá ani z čeho případné úroky odečíst.

Odpočet příspěvků na penzijní pojištění a soukromé životní pojištění

- odpočet podporuje zajištění obyvatelstva na stáří,
- doporučuji zachovat za stejných podmínek, případně se zvýšením maximální částky pro poplatníky s vyššími příjmy. Maximální částka by mohla být určena procentem ze základu daně podobně jako u darů.

Odpočet zaplacených příspěvků člena odborové organizace

- tento odpočet považuji stejně jako vláda za neodůvodněné zvýhodnění jedné zájmové skupiny,
- doporučuji zrušit.

Odpočet úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání

- další vzdělávání je velmi specifickou a úzkou formou vzdělávání,
- pokud tuto zkoušku vyžaduje zaměstnavatel, by ji zaměstnanci na vlastní náklady také uhradit,
- vzhledem k úzkému rozsahu doporučuji zrušit.

5 Závěr

Zaměstnanec má možnost optimalizovat svoje daňové zatížení prostřednictvím slev na dani a nezdanitelných částí základu daně.

Pokud chce zaměstnanec slevy na dani uplatnit již v průběhu zdaňovacího období, při výpočtu měsíční daňové zálohy, musí u svého zaměstnavatele podepsat formulář prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob.

Měsíčně lze uplatnit pouze slevu na poplatníka, slevu na studium, slevu na pobírání invalidního důchodu a daňové zvýhodnění na dítě. Slevu na manželku lze uplatnit pouze v rámci ročního zúčtování daně nebo podáním daňového přiznání. Slevy na dani plní sociální funkci, kdy zmírňují daňové zatížení ekonomicky slabších poplatníků. Zohledňují sociální, zdravotní a rodinné poměry zaměstnance. Daňové zvýhodnění na dítě by mělo, v době stárnutí české populace, plnit také funkci stimulatoru k rodičovství. Současné druhy a výše slev na dani považuji za přiměřené, vzhledem k současné situaci a předpokládanému vývoji společnosti v České republice.

Nezdanitelné části základu daně lze uplatnit vždy pouze v rámci ročního zúčtování daně nebo podáním daňového přiznání.

Pokud chce zaměstnanec svého práva na snížení daně pomocí slev na dani a nezdanitelných částí daně využít, musí dodržet zákonem stanovené postupy, termíny a doložit doklady, které zákon o daních z příjmů vyžaduje. Cílem práce je rozbor a zpřehlednění jednotlivých nezdanitelných částí a slev. Konkrétní podmínky pro uplatnění jednotlivých daňových úlev jsou vysvětleny v praktické části bakalářské práce, s uvedením vzorových příkladů.

Daňové zákony v České republice jsou nepřehledné a složité. Ministerstvo financí proto připravuje daňovou reformu, která má zjednodušit systém výběru daní. Uvažuje se také o zrušení některých nezdanitelných částí základu daně. V současnosti je možno uplatnit nezdanitelnou část základu daně na dary, na úroky z úvěru na bydlení, na zaplacené příspěvky na penzijní a životní pojištění, zaplacené příspěvky členů odborové organizace a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání. Daňová úleva pro dárcy na podporu účelů humanitárních, ekologických, sociálních a zdravotních je rozhodně potřebná. Naopak dary na financování účelů politických a církevních nepovažuji za vhodné ke snižování daňové povinnosti. Státní podpora formou úlev na dani pro poplatníky, kteří si dobrovolně spoří na stáří je také nutná. Stejně tak považuji za nezbytné, aby stát podporoval zajištění si vlastního bydlení,

zejména pro období důchodu. Proto doporučuji zachovat nezdanitelnou část základu daně na úroky z úvěru na vlastní bydlení minimálně ve výši poloviny dosavadní částky, tj. 150 000 Kč. Nezdanitelnou část na zaplacené příspěvky členů odborové organizace jsou zvýhodňováním jedné zájmové skupiny poplatníků, z tohoto důvodu ji doporučuji zrušit. Úhrada za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, je velmi specifická, neodpovídá koncepci zákona o daních z příjmů, proto ji také doporučuji zrušit.

Slevy na dani a nezdanitelné části základu daně ovlivňují výslednou efektivní sazbu daně, což je procentní podíl daňové povinnosti k hrubé mzdě. Tímto se u zaměstnanců s nižším hrubým příjmem sníží jednotná sazba daně z 15 % na 0 %. Při uplatnění daňového zvýhodnění na dítě, se pomocí daňových bonusů dokonce daňové zatížení dostává do minusových hodnot.

Slevy na dani a nezdanitelné části základu daně jsou vhodným nástrojem ke zmírnění zatížení obyvatelstva v důsledku růstu cen. Stát musí prostřednictvím těchto daňových úlev především podporovat rodiny s dětmi a zajištění obyvatelstva na stáří. Důležitá je také podpora státu ekonomicky a sociálně slabších jedinců, ale takovou formou, aby nebylo možné tuto podporu zneužívat. Podpora darů na humanitární, zdravotnické a ekologické účely by měla být v dnešní době pro každý stát samozřejmostí.

Domnívám se, že cíl své bakalářské práce jsem splnila.

Seznam použitých zdrojů

- [1] ŠIROKÝ, Jan aj. *Daňové teorie - s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-08.
- [2] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie - úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.
- [3] JAROŠ, Tomáš. *Zdanění příjmů v roce 2011*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2011. 234 s. ISBN 978-80-247-3822-2.
- [4] VYBÍHAL, Václav aj. *Mzdové účetnictví 2011 - praktický průvodce*. 14. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2011. 443 s. ISBN 978-80-247-3617-4.
- [5] PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2011*. 19. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 431 s. ISBN 978-80-7263-639-6.
- [6] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2008 - praktický průvodce*. 4. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-247-2536-9.
- [7] MORÁVEK, Daniel. *Podnikatel*. [Online] 9. září 2010. [Citace: 19. březen 2011.] www.podnikatel.cz/clanky/povodnova-dan-sleva-na-dani-2011/.
- [8] ŠUBRT, Bořivoj aj. *Abeceda mzdové účetní 2011*. 21. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 532 s. ISBN 978-80-7263-635-8.
- [9] *Mzdová účetní - odborný měsíčník*. Olomouc: Anag. ISSN 1211-1430.
- [10] *Stavební spořitelny*. [Online] Finance media. [Citace: 27. březen 2011.] <http://www.finance.cz/financovani-bydleni/informace/stavebni-sporitely-tarif/stavebni-sporitelny/>.
- [11] *Hypotéky*. [Online] Finance media. [Citace: 27. březen 2011.] <http://www.finance.cz/financovani-bydleni/informace/hypoteky/kdo-je-poskytuje/>.
- [12] *Co je penzijní pojištění*. [Online] APF ČR. [Citace: 27. březen 2011.] <http://www.apfcr.cz/cs/co-je-penzijni-pojisteni/>.
- [13] STAREK, Jakub. *Další vzdělávání*. [Online] MŠMT ČR, 19. únor 2007. [Citace: 30. březen 2011.] <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani>.
- [14] STAREK, J. *Ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání*. [Online] MŠMT ČR, 19. únor 2007. [Citace: 30. březen 2011.] <http://www.msmt.cz/vzdelavani/overovani-a-uznavani-vysledku-dalsiho-vzdelavani>.

- [15] PELECH, Petr. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok 2010*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 271 s. ISBN 978-80-7263-625-9.
- [16] JAKOB, Ondřej. *Ministr financí představil reformu přímých daní a odvodů*. [Online] MF ČR, 18. březen 2011. [Citace: 12. duben 2011.]
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_ministerstva_61131.html.
- [17] ÚZ: *Daně z příjmů 2011*. 1. vyd. Ostrava: Sagit. 256 s. ISBN 978-80-7208-826-3.
- [18] ÚZ: *Zákoník práce*. 1. vyd. Ostrava: Sagit. 128 s. ISBN 978-80-7208-829-4.

Příloha:

- Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků

PROHLÁŠENÍ

poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků

Příjmení _____	Jméno(-a) _____
Třída _____	Rodné číslo(-) _____
Adresa bydliště (místo trvalého pobytu) _____	PSČ _____
Prohlášení podávající pro příkaz (nózev a adresa) _____	

I.

1. Podle § 35ba odst. 1 písm. a) a § 35d odst. 2 zákona č. 590/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), slevu na dani na poplatníka na zdaňovací období nebo uvedenou část zdaňovacího období:

☐ uplatňuji? ☐ neuplatňuji?	☐ uplatňuji? ☐ neuplatňuji?	☐ uplatňuji? ☐ neuplatňuji?
--	--	--

2. Podle § 35ba odst. 1 písm. c) až f) a § 35d odst. 2 zákona uplatňuji slevu na dani z důvodu, že:

- a) pobírám invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění nebo u mne zanikl nárok na invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu,
- b) pobírám invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že jsem invalidní ve třetím stupni, zanikl mi nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně a starobního důchodu nebo jsem podle zvláštních předpisů invalidní ve třetím stupni, avšak žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně mi byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že nejsem invalidní ve třetím stupni,
- c) jsem držitelem průkazu ZTP/P

Druh přiznaného důchodu z důvodu invalidity	Číslo a datum rozhodnutí o přiznání důchodu, popř. potvrzení EU č. 1, ze dne	Důchod (příběhové)	Datum vypracování průkazu ZTP/P

d) se soustavně připravuji na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, ve zdaňovacím období

od - do)	od - do)	od - do)
----------	----------	----------

a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doklaském studijním programu, který poskytuje vysokokoleknská vzdělání až do dovršení věku 28 let.

3. Podle § 35c a § 35d zákona uplatňuji daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící se mnou v domácnosti (vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuka-vnučka, pokud jeho rodiče nemají příjmy, z nichž by mohl daňové zvýhodnění uplatnit):

a) Nežletlé dítě

Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo	Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo

b) Zletilé dítě až do dovršení 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a – soustavně se připravuje na budoucí povolání:

Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo	Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo

- nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo
- z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost;

Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo	Stav	Potvrzení FÚ č. j. ze dne

c) Z řádků uvedených pod písmeny a) a b) jsou držitelé průkazu ZTP/P:

Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo	Jméno(-a) a příjmení	Rodné číslo

Uplatňujete-li daňové zvýhodnění a Váš(e) manžel(ka) je zaměstnaná, vyplňte:

Údaje o manželce (manželovi) žijící (žijícím) se mnou v domácnosti:

Příjmení a jméno(-e)	
Název a adresa zaměstnavatele	

II.

Prohlašuji, že

souhlasně neuplatňuji za stejné zdaňovací období ani za stejný kalendářní měsíc zdaňovacího období

- nárok na slevu na daň podle § 35ba zákona u jiného plátce daně a že souhlasně na stejné období kalendářního roku jsem nepodepsal(-a) u jiného plátce prohlášení k daně;
- daňové zvýhodnění na vyživované dítě u jiného plátce daně a že daňové zvýhodnění na to samé vyživované dítě za stejné zdaňovací období ani za stejný kalendářní měsíc zdaňovacího období neuplatňuji jiná osoba;

Dojde-li během zdaňovacího období ke změně skutečností rozhodných pro výpočet záloh na daň a daně nebo ke změně podmínek pro poskytnutí slev na daň podle § 35ba zákona, nebo daňového zvýhodnění, písemně je oznámím plátcům daně (např. změnou v prohlášení) nejpozději poslední den kalendářního měsíce, v němž změna nastala.

Jsem si vědom(-a) následků, kdyby toto prohlášení neodpovídalo pravdě a jsem si vědom(-a) toho, že rozdíl z nesprávně sražené zálohy na daň nebo daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků u daňového zvýhodnění z má vlny bude v plné výši včetně příslušenství sražen z mé mzdy.

Změny, k nimž během zdaňovacího období došlo, níže uvádím:

Druh změny	Změna nastala	Datum podpisu	Podpis poplatníka

Potvrzují pravdivost a úplnost údajů uvedených v tomto prohlášení

Na zdaňovací období	Datum	Podpis
Dodatečně za zdaňovací období (za kalendářní měsíce)	Datum	Podpis
Na zdaňovací období	Datum	Podpis
Dodatečně za zdaňovací období (za kalendářní měsíce)	Datum	Podpis
Na zdaňovací období	Datum	Podpis
Dodatečně za zdaňovací období (za kalendářní měsíce)	Datum	Podpis

Nárok na uznání slev na daň podle § 35ba zákona a nárok na daňové zvýhodnění prokazat poplatník

Na zdaňovací období	Za plátce ověřil	Na zdaňovací období	Za plátce ověřil	Na zdaňovací období	Za plátce ověřil

III.

Žádám o provedení ročního zúčtování záloh na daň a daňového zvýhodnění²⁾ a o provedení výpočtu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků

za zdaňovací období

a současně prohlašuji, že za uvedené zdaňovací období

- nejsem povinen(-na) podat za svých příjmů přiznání k dani z příjmů fyzických osob
- jsm nepobíral(-a) v uplynulém zdaňovacím období kromě mzdy od jednoho plátce nebo postupně od více plátců včetně mezd dočasné vyplacených nebo zúčtovaných těmito plátců v době, kdy jsem pro ně již nevykonával(-a) závislou činnost nebo funkci, příjmy zemitelních srážkou podle zvláštní sazby daně a kromě příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, jiné příjmy podle § 7 až 10 zákona podléhající dani z příjmů fyzických osob vyšší než 5 000 Kč
- jsm pobíral(-a) v uplynulém zdaňovacím období kromě příjmů zemitelních srážkou podle zvláštní sazby daně a kromě příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, příjmy podléhající dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků
a) pouze od jednoho plátce ve zdaňovacím období²⁾

b) postupně od dalších plátců daně včetně mezd dočasné vyplacených nebo zúčtovaných těmito plátců v době, kdy jsem pro ně již nevykonával(-a) závislou činnost nebo funkci, jistě níže uvádím a přivzoruji o vyplacených příjmech a srážkách zálohách na daň a daňovém zvýhodnění od těchto plátců současně předkládám³⁾

Ve zdaňovacím období	Jména plátců

Prohlašuji, že:

(vyplní pouze poplatník uplatňující nezdanitelnou část základu daně podle § 15 odst. 3 a 4 zákona)

- odpočet úroků ze základu daně, na které uplatňuji nárok z důvodu zaplacených úroků z úvěru použitých na financování bytových potřeb ze stavebního spoření⁴⁾, úroků z hypotečního úvěru⁵⁾ anebo z jiného úvěru poskytnutého v souvislosti s těmito úvěry⁶⁾, stavební spořitelnou⁷⁾, bankou⁸⁾, nebo pobočkou zahraniční banky⁹⁾ anebo zahraniční bankou⁹⁾, za zdaňovací období

neuplatňuje (ná osoba²⁾)
uplatňují tyto osoby²⁾ /uváděte v tabulce/

Zdaňovací období	Jméno(a) a příjmení	Rodné číslo	Adresa trvalého pobytu

- předmítá bytové přírůstky pod písmeny a)²⁾ b)²⁾ c)²⁾ d)²⁾ e)²⁾ f)²⁾ g)²⁾ h)²⁾ § 15 odst. 3 zákona, na který uplatňuji odpočet úroků z poskytnutého úvěru, byl užíván v souladu s § 15 odst. 4 zákona, a že částka úroků, o kterou se snižuje základ daně podle § 15 odst. 3 a 4 zákona v úhrnu u všech účastníků smlouvy o úvěrech sjednaných v mé domácnosti nepřekročila v uplynulém zdaňovacím období 300 000 Kč. Při placení úroků jen po část roku uplatňovaná částka nepřekročila jednu dvanáctinu této maximální částky za každý měsíc placení úroků.

Kromě nároku na slevy na dani a nároku na daňové zvýhodnění podle údajů uvedených již v prohlášení uplatňuji nárok na:

1. Slevu na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) zákona na manželku (manžola)

Jméno(-a): _____ Příjmení: _____ RČ: _____

klará (který) v uplynulém zdaňovacím období

od - do? od - do? od - do?

se svou žil(a) (žil) v domácnosti a neměla (neměl) v tomto zdaňovacím období vlastní příjem přesahující 100 000 Kč a v uplynulém zdaňovacím období

byla (byl)? byla (byl)? byla (byl)?
nebyla (byl)? nebyla (byl)? nebyla (byl)?

držitelkou (lím) průkazu ZUP?

2. Nezdánitelné části základu daně:

a) Podle § 15 odst. 1 zákona z důvodu poskytnutí daru

Zdaňovací období	Hodnota daru (Kč)	Zdaňovací období	Hodnota daru (Kč)	Zdaňovací období	Hodnota daru (Kč)

b) Podle § 15 odst. 3 a 4 zákona z důvodu zaplacených úroků z úvěru

Zdaňovací období	Výše úroků (Kč)	Zdaňovací období	Výše úroků (Kč)	Zdaňovací období	Výše úroků (Kč)

c) Podle § 15 odst. 5 zákona z důvodu platby příspěvků na své penzijní připojištění nebo penzijní pojištění

Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)	Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)	Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)

d) Podle § 15 odst. 6 zákona z důvodu zaplaceného pojistného na své soukromé životní pojištění

Zdaňovací období	Výše pojistného (Kč)	Zdaňovací období	Výše pojistného (Kč)	Zdaňovací období	Výše pojistného (Kč)

e) Podle § 15 odst. 7 zákona z důvodu zaplacených členských příspěvků člena odborové organizace

Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)	Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)	Zdaňovací období	Výše příspěvků (Kč)

f) Podle § 15 odst. 8 zákona z důvodu úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání

Zdaňovací období	Výše úhrady (Kč)	Zdaňovací období	Výše úhrady (Kč)	Zdaňovací období	Výše úhrady (Kč)

Potvrzuji pravdivost a úplnost údajů uvedených v oddíle III.

Za zdaňovací období	Datum podpisu	Podpis poplatníka

- 1) U poplatníků uvedených v § 9 písm. b) zákona své číslo daturního rozvozu a číslo pasu nebo jiného dokladu, pokud je při skutečnosti poplatníka
- 2) Někdy se účtuje popl. podle jednotlivých zdaňovacích období
- 3) § 38k odst. 1 zákona
- 4) § 75c a § 60d zákona
- 5) § 38l zákona